

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**SPOR MEDYASINDA ÇALIŞAN BİREYLERİN UĞRADIKLARI
SİBER ZORBALIK HAKKINDA GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Mustafa EKİN

Danışman
Doç Dr. Ümit Doğan ÜSTÜN

HATAY - 2023

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**SPOR MEDYASINDA ÇALIŞAN BİREYLERİN UĞRADIKLARI
SİBER ZORBALIK HAKKINDA GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Mustafa EKİN

Danışman
Doç. Dr. Ümit Doğan ÜSTÜN

HATAY – 2023

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

SPOR MEDYASINDA ÇALIŞAN BİREYLERİN UĞRADIKLARI SİBER ZORBALIK HAKKINDA GÖRÜŞLERİ

Yüksek Lisans Tezi
Mustafa EKİN

Bu tez aşağıda isimleri yazılı tez jürisi tarafından 07/12/ 2023 günü yapılan tez savunma
sınavında oybirliği ile kabul edilmiştir.

Tez Jürisi: Jüri başkanı : Doç Dr. Nurullah Emir EKİNCİ

Üye : Doç. Dr. Ümit Doğan ÜSTÜN

Üye : Doç. Dr. Neslişah AKTAŞ ÜSTÜN

Bu tez, Enstitümüz Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında hazırlanmıştır.

.../.../2023

Prof. Dr. İbrahim Halil ÇERÇİ

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim süresince danışmanlığımı üstlenerek, bilgi ve tecrübelerinden faydalanmamı sağlayan, akademik kariyerime tavsiyeleriyle yön veren ve yüksek lisans tez çalışmamın her aşamasında desteğini esirgemeyen saygıdeğer danışmanım Sayın Doç. Dr. Ümit Doğan Üstün' e sonsuz teşekkür ederim. Tez çalışma konumun şekillenmesinde destek ve önerilerini esirgemeyen ve ayrıca çalışma süresince yapıcı eleştirileri ile çalışmama katkılarından dolayı Sayın Doç. Dr. Neslişah AKTAŞ ÜSTÜN' e teşekkürü borç bilirim. Son olarak bugünlere gelmemde büyük emekleri olan, maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen aileme sonsuz teşekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

Kabul ve Onay	II
TEŞEKKÜR.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
TABLolar DİZİNİ	VI
ŞEKİLLER DİZİNİ	VII
ÖZET	VIII
ABSTRACT.....	IX
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Cümlesi.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	2
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1. Spor Kavramı	4
2.2. Medya Kavramı.....	5
2.2.1. Medya Çeşitleri	6
2.2.2. Spor Medyası	7
2.2.3. Spor Medyasının Ülkemizdeki Gelişimi.....	8
2.3 Zorbalık	12
2.3.1 Zorbalık Türleri.....	13
2.3.1.2 Sözlü Zorbalık.....	15
2.3.1.3 Duygusal Zorbalık.....	16
2.3.1.4 Siber Zorbalık.....	18
2.3.2 Medya ve Siber Zorbalık.....	21
2.3.3 Sosyal Medya ve Siber Zorbalık	22
2.3.4 Spor Medyası ve Siber Zorbalık	24
3. GEREÇ ve YÖNTEM	26
3.1. Araştırmanın Modeli	26
3.2. Katılımcılar	26
3.3. Veri Toplama Aracı.....	26
3.4. Veri Toplama Prosedürü	27
3.5. Verilerin Analizi.....	27

4. BULGULAR.....	28
5. TARTIŞMA	36
6. SONUÇ.....	39
7. KAYNAKLAR	41
ÖZGEÇMİŞ	45

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 4.1.	Katılımcıların Mesleki Kariyeriniz Boyunca Katılımcısı Karşılaştıkları Siber Zorbalık Hakkındaki Görüşleri.....	30
Tablo 4.2.	Pandemi Döneminde Siber Zorbalık.....	31
Tablo 4.3.	Siber Zorbalığa Neden Olan Faktörler.....	32
Tablo 4.4.	Siber Zorbalıktan Etkilenme Durumu.....	33
Tablo 4.5.	Siber Zorbalığın Önlenmesine Yönelik Görüşler	34

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1.	Siber zorbalık yaşayan çocukların taciz olaylarına hangi ortamlarda maruz kaldığının ülkelere göre oranı	19
Şekil 2.2.	Siber zorbalığa sebep olan ve mağdur olanların siber zorbalıkla alakalı bilgi seviyesi	20
Şekil 4.1.	Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	28
Şekil 4.2.	Katılımcıların Mesleki Pozisyonlarının Dağılımları	28
Şekil 4.3.	En Çok Siber Zorbalığa Maruz Kalınan Sosyal Medya Platformu	29

ÖZET

Spor Medyasında Çalışan Bireylerin Uğradıkları Siber Zorbalık Hakkındaki Görüşleri

Bu çalışma spor medyası çalışanlarının uğradıkları siber zorbalık hakkındaki görüşlerinin incelenmesini amaçlamaktadır. Çalışma nitel araştırma şeklinde desenlenmiş olup çalışmaya sosyal medya kullanıcı 27 spor medya çalışanı gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcılar amaçsal örnekleme yöntemine göre seçilmiş ve kriter olarak en az 25.000 sosyal medya takipçisi olması esas alınmıştır. Çalışmada veriler açık uçlu sorular ile toplanmış olup uzman görüşü neticesinde oluşturulan açık uçlu sorular katılımcılarla çevrimiçi gerçekleşen görüşmelerde kayıt altına alınmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemine tabii tutulmuş, tema, kategori ve kodlar şeklinde çözümlenmiştir. Sonuç olarak mevcut araştırmaya göre spor medyası çalışanları siber zorbalığa maruz kalmaktadır. Ayrıca çözüm yolu olarak yasal düzenlemelerin gerçekleşmesi gerektiğine inanmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Spor, Sosyal Medya, Siber Zorbalık, Spor Medyası

ABSTRACT

Opinions of Individuals Working in Sports Media on Cyberbullying

This study aims to examine the views of sports media employees about cyberbullying. The study was designed as a qualitative research and 25 sports media employees, who were social media users, voluntarily participated in the study. Participants were selected according to the purposive sampling method and the criteria were based on having at least 25,000 social media followers. In the study, data were collected with open- ended questions. The open-ended questions created as a result of expert opinion were transformed into online form and sent to the participants via social media. Participation in the study was on a voluntary basis. As a result, according to the current research, sports media workers are exposed to cyber bullying. They also believe that legal arrangements should be made as a solution.

Key Words: Sports, Social Media, Cyberbullying, Sports Media

1. GİRİŞ

Zorbalık, en kısa şekilde, incitme niyeti ile saldırı olarak ifade edilebilir. Zorba davranış, mağdurda acı ve üzüntüye yol açar ve bu kişinin zorbaya karşı koyması mümkün olmayabilir (Çinkır ve Kepenkçi 2003). Günümüzde zorbalık birçok şekilde uygulanabilir. Temel olarak maruz kalınan zorbalık çeşitleri şunlardır; 1.Fiziksel zorbalık 2.Sözel zorbalık 3.Psikolojik zorbalık 4.Cinsel zorbalık 5.Siber zorbalık. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bu zorbalıkların içinde siber zorbalık bir adım öne çıkmış ve en çok maruz kalınan zorbalık türlerinden biri haline gelmiştir (Aktaş Üstün ve Ekin 2021). Serin'in (2012) çeşitli araştırmacılarından aktardığına göre siber zorbalık; "Bilişim ve iletişim teknolojilerinde görülen gelişmelere ve teknolojik olanakların artmasına koşut olarak zorbalığın yeni bir formu olarak ortaya çıkan, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak bir birey ya da gruba, özel ya da tüzel bir kişiliğe karşı yapılan teknik ya da ilişkisel tarzda zarar verme davranışlarının tümü olarak tanımlanmaktadır."

Siber zorbalığın iki çeşidi vardır: İlki olayın daha çok teknik yönünü içeren elektronik zorbalık, diğeri ise olayın daha çok psikolojik yönünü içeren elektronik iletişim zorbalığıdır. Elektronik zorbalık kişilerin şifrelerini ele geçirmek, web sitelerini hacklemek, spam içeren/ bulaşıcı mailler göndermek gibi teknik olayları içermektedir. Elektronik iletişim zorbalığı ise bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak kişileri sürekli rahatsız etme, kişilerle alay etme, isim takma, dedikodu yayma, internet üzerinden kişiye hakaret etme ya da kişinin rızası olmadan fotoğraflarını yayınlama gibi ilişkisel saldırı davranışlarını içermektedir (Eroğlu ve Güler 2015, Bölükbaş ve Kırık 2020, Sezer ve Tunçer 2021).

Günümüzde teknolojinin hızlı gelişimiyle birlikte, sosyal medya platformları da hayatımızın önemli bir parçası haline gelmiş, sosyal medyanın yükselişi, iletişim şekillerimizi, bilgi paylaşımını ve toplumsal etkileşimi değiştirmiştir. Ancak, sosyal medyanın getirdiği birçok faydanın yanı sıra, bazı olumsuz etkileri de göz ardı etmemiz mümkün değildir. Bu noktada, sosyal medyanın siber zorbalıkla ilişkisi önemli bir konu haline gelmektedir.

Sosyal medya, anonimlik sağlama ve hızlı yayılma gibi özellikleriyle siber zorbalığın ortaya çıkmasında etkili olabilmektedir. Anonimlik, bireylerin internet ortamında gizli kimliklerle hareket etmelerini sağlayarak, siber zorbalık yapan kişilerin sorumluluğunu gizlemelerine olanak tanır. Bu durum, saldırganların utanç verici, tehdit edici veya saldırgan

içerikleri yaymalarına ve mağdurları kolayca hedef almalarına imkân verir (Damlapınar 2014). Öte yandan, sosyal medya platformları üzerindeki paylaşımların hızlı bir şekilde yayılabilmesi, siber zorbalığın etkisini artırır. Bir içerik bir kez paylaşıldığında, kullanıcılar arasında hızla yayılabilir ve geniş bir kitleye ulaşabilir. Bu da mağdurların daha fazla insan tarafından hedef alınma riskini artırır. Ayrıca, siber zorbalık içeriklerinin internet üzerinde kalıcı bir iz bırakması da, mağdurların travmatik deneyimlerini sürekli hatırlatması açısından olumsuz bir etki yaratır (Damlapınar 2014, Olkun 2022). Ayrıca sosyal medya platformları, geniş bir kullanıcı kitlesiyle iletişimi kolaylaştırır ve bu da potansiyel olarak siber zorbalık vakalarının artmasına neden olabilir. Aynı zamanda, sosyal medya, zorbalık eylemlerinin daha geniş bir kitleye yayılmasını sağlayarak, zorbalığın etkisini ve zararını artırabilir.

Sonuç olarak, medya ve siber zorbalık günümüzün önemli konuları arasında yer alır. Medyanın gücü, insanları etkileme potansiyeli taşıırken, siber zorbalık da dijital dünyada insanların güvenliğini tehdit eder. Medya kuruluşlarının sorumlulukları ve kullanıcıların bilinçli davranışları, medyanın daha olumlu bir güç olmasını sağlayabilir ve siber zorbalıkla mücadeleye katkıda bulunabilir.

1.1. Problem Cümlesi

Yukarıda yer alan bilgiler ışığında, mevcut araştırmanın problem cümlesi şu şekilde oluşturulmuştur. “Yazılı ve görsel spor medyası çalışanlarının siber zorbalık ve siber zorbalığın önlenmesi hakkındaki görüşleri nelerdir?”

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, sosyal medya kullanıcısı olan yazılı ve görsel spor medyası çalışanlarının uğradıkları siber zorbalık ve siber zorbalığın önlenmesine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırma, Twitter, Instagram, Youtube gibi çeşitli sosyal medya platformlarını

kullanan, en az 25.000 takipçi sayısına ulaşmış ve bir fenomen olarak siber zorbalığa maru kalmış yazılı ve görsel spor medyası işgörenlerini kapsamaktadır. Araştırma, çalışma deseninden, örneklemin belirlenmesinde izlenilen bilimsel yöntem ve veri toplama aracının niteliklerinden kaynaklanan sınırlılıklara sahiptir. Ayrıca katılımcıların hazırlanan açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Spor Kavramı

Spor kavramı ilk insandan bu yana varlığını sürdüren, gelişerek ve genişleyerek ilerleyen bir olgudur. İlk insanlar sporu bilinçli olarak yapmasa da hayatlarını avcı-toplayıcı olarak devam ettirdikleri için spor onlar için günlük hayatın ayrılmaz bir parçasıdır. Spor kavramı tek bir tanıma sığdırılamayacak kadar geniş bir kavramdır. Nitekim literatüre baktığımızda spor kavramı için ortak bir tanımda buluşulamamıştır. Spor kelimesinin kökenine baktığımızda ise spor kelimesi İngilizcenin yardımıyla dünyada tanınmış olmasına rağmen, köken olarak aslında Latince dağıtmak, birbirinden ayırmak manasına gelen “disportare” ve “deportare” sözcüklerinden türemiştir. Fransızlar ise Orta Çağ'da eğlenmek ve zevk almak anlamına gelen “Se Desporter”, “Se Deporter” sözcüklerini kullanmışlardır. (Yıldız 1979). Sporun çok fazla ve uzun tanımları da olsa en kısa ve net tanımlarından biri oyun, oyalanma, eğlenme ve işten uzaklaşma şeklinde tanımlanmıştır (Fişek 1985). Spor kelimesi Türkçede “idman” olarak karşılık bulmuştur. (Yıldız, 1979).

Modern Olimpiyatların kurucusu olarak kabul edilen Pierre de Coubertine, “Spor, ilerleme isteğine dayanan ve tehlikeyi göze almaya kadar giden, istekle seçilmiş ve alışkanlık haline getirilmiş yoğun kas çabasına tapmaya denir” tanımını kullanmıştır (Gillet 1975 akt: Yaşar 2021). Zorba vd. (2016)’ ne göre spor “önceden belirlenmiş özellikler içeren, yarışma ve rekabet olgusu içerisinde yapılan insanlara mutluluk, eğlence ve haz veren aktivitelerin tümüdür”.

Spor insanlara sadece fiziki yönden değil psikolojik, sosyal ve daha birçok yönden fayda sağlar. Yeni dostlukların kurulması, sosyal ilişkiye girmesi, genellikle toplumsal bir etkinlik olduğu için spor da birey kendi dar dünyasından kurtularak başka ortamlarda, farklı düşüncelerde, inançlardan bireyler ile diyalog içerisinde bulunmasını, onları etkilemesini onlardan etkilenmesi sağlamaktadır. Bu yönden sporun sosyal kaynaşmaya destek sağladığı söylenebilir (Akpınar vd. 2015).

2.2. Medya Kavramı

Şüphesiz ki medya kavramı birden fazla ve geniş bir tanıma sahiptir. En genel tanımıyla medya; yığinsal kitle iletişim araçlarına verilen addır (Tozlu ve Solak 2007). Medya sözcüğünün kökenine baktığımızda ise İngilizcedeki media sözcüğü, günümüzde çoğunlukla, “araç”, “ortam”, “mecra” ve “vasat” anlamlarında kullanılan medium’un çoğuludur; Latince kökü medius’tur. İngilizcede on yedinci yüzyılın sonlarından beri bilinmektedir; bu erken dönemde “araya giren, aracı olan kişi ya da vasat” anlamında kullanılmaktadır. On sekizinci yüzyıldan itibaren ise gazete ve dergilerin düşüncelerin iletilmesi için bir ortam oluşturması ve ilanlar için bir aracı olması bağlamında kullanılmaya başlanmaktadır. Yirminci yüzyılda basının yanı sıra, radyo, film ve televizyonun yaygınlaşmasıyla communications ile eşanlamlı kullanılır hale gelmektedir (Williams 2014 akt: Dindar 2019).

Medya kapsam alanı geniş olan bir mecradır. Yazılı, görsel, işitsel ve elektronik medya genel medyanın ana hatlarını oluşturmaktadır. Medyayı etkin kılan medya araçları vardır bu araçlar; televizyon, radyo, kitaplar, dergiler, gazeteler, sinema, tiyatro... şeklinde sıralanabilir. Bu araçlar sayesinde dünyanın her tarafından haber içeriklerine ve olaylara kolaylıkla erişebilmekteyiz. Teknolojik gelişmelere paralel olarak medya sektörü de aynı oranda gelişme kat etmiştir. Medyanın tarihsel süreç içerisindeki gelişimine bakacak olursak önemli dönüm noktaları vardır. Şüphesiz ki bu dönüm noktalarının en önemlileri yazının, kâğıdın ve matbaanın icadıdır. Daha sonraki süreçlerde telgraf, radyo, televizyon ve internet gelmektedir. İnternetin gelişmesiyle birlikte karşımıza geleneksel medyadan farklı olarak yeni bir kavram çıkmaktadır: “yeni medya”. Medyada yeni teknolojiler olarak değerlendirilen bilgisayar ve İnternet teknolojilerine tümleşik olması, bu teknolojiler vasıtasıyla yeniden şekillenmesi bugünkü anlamda yeni medya kavramını ortaya çıkarmıştır. Bir bakıma 1970’lerden bu yana kullanılan yeni medya kavramı, bilgisayar ve internet teknolojileriyle birlikte bilgi ve iletişim teknolojileri olarak da adlandırılmıştır (Görgüllü Aydoğdu 2015). Yeni medya kavramı literatürde internet ortamının tamamı şeklinde de tanımlanmıştır. Geleneksel medyayla yeni medyayı kıyasladığımızda en belirgin farkın insanlar ulaşmak istedikleri haber, olay ya da gelişmelere mekân ve zaman fark etmeksizin istedikleri şekilde ulaşabilmeleridir. Bir başka önemli farklılık ise insanlar okudukları

haberlere anında tepki vererek haber yapım sürecine doğrudan katılabilimeleridir (Korkmaz 2021).

2.2.1. Medya Çeşitleri

Medya türlerine baktığımız zaman farklı şekillerde gruplandıkları görülmektedir. Örneğin Alav (2020) medya çeşitlerini

- 1- Televizyon (görsel, işitsel)
- 2- Radyo (işitsel)
- 3- Yazılı basın (gazete, kitap, dergi vb.)
- 4- İnternet/dijital ağ medyası (dijital basın, dijital medya)
- 5- İnternet/sosyal medya (instagram, facebook, twetter vb.)
- 6- Depolanabilir, arşivlenebilir bilgi medya sektörü (dijital telebayt, yüksek kapasiteli depolanabilir alanlar)

şeklinde gruplandırmış ve görsel, işitsel (televizyon-radyo) medya çeşidinin toplumları etkilemede önde gelen iletişim araçları olduğunu savunmuştur. Radyo ve televizyon uzunca bir süre toplum hayatında önemli bir yer edinmiş hatta toplumu yönlendirme ve toplumu şekillendirme aracı olarak görülmüştür. Televizyona sihirli kutu denmesinin başlıca nedenlerinden biriside televizyonun toplumu uyutma ve kontrol aracı olarak görülmesidir. Görsel medya unsurları sadece doğru bilgi vermek için yayın yapmazlar. Haber, eğlence ve diğer bilgi akışını toplumun ilgi ve beklentileri doğrultusunda sunarak mevcut izleyici kitlesini koruyarak yayın devamlılığını sürdürmeyi amaçlarlar (Alav 2020).

Medya çeşitleri için gruplama yapan bir başka araştırmacıda Dindar (2019)'dır.

Dindar (2019)'a göre medya çeşitleri;

- 1- Propaganda medyası: Bu medya türü hükümetler ve siyasiler tarafından politika aracı olarak kullanılmaktadır.
- 2- Kamu hizmeti medyası: Bu medya türünde amaç izleyicilerin istek ve görüşleri doğrultusunda yayın yapıp halka hitap etmek. Bu medya hükümet ve siyasilerin güdümünde olmayıp bağımsız ve özgür bir yapıdadır.
- 3- Reklam medyası: Ticari medya olarakta bilinir. Ticari işletmeler bu medya vasıtasıyla ürünlerini topluma tanıtır müşteri havuzunu genişletmeyi amaçlar.

- 4- Kült medya: Kült medya akım belirleyici olarak bilinir. Üst kültürü ifade eder.
- 5- Alternatif medya: Ana akım medyanın dışında kalan bu medya türü toplumun alt kesimini temsil etmektedir. Azınlığın sesi olmaya ve çıkarlarını korumaya görevi üstlenmiştir.
- 6- Sosyal medya: Günümüz medya mecrasının en popüler türlerinden biridir. Sosyal paylaşım platformlarının tamamını kapsar. Dünyanın farklı noktalarındaki bireyler ve topluluklar arasında rahatça iletişim kurmayı sağlar. İnsanların sosyal medya aracılığıyla etkileşim kurabiliyor olmalarının hem olumlu hem de olumsuz yönlerinden bahsetmek mümkündür.
- 7- Psişik medya: Medya türleri arasında daha farklı bir konum ve misyonu olan bu medya türünde amaç hedef kitlenin duygularını yönlendirmek ve kontrol altına almak. Örneğin insanların kendilerine ünlüleri rol model alarak giyimini, konuşmasını, hal ve hareketlerini bu ünlülere benzetmesi sağlanmıştır (Dindar, 2019).

Medya çeşitleri daha birçok farklı şekilde gruplanabilir. Ama medya sektöründe son yıllarda öne çıkan ve izleyici kitlesi tarafından büyük bir ilgiyle takip edilen spor medyası medya çeşitleri arasında öne çıkmaktadır.

2.2.2. Spor Medyası

Spor ve medya; birbirlerini tamamlayan bir elmanın iki yarısı gibidir ve bu iki sektörün birleşimiyle de spor medyası ortaya çıkmaktadır. Spor, medya aracılığıyla geniş kitlelere ulaşip yaygınlık kazanırken, medya da spor sayesinde takip edilebilirliğini arttırmaktadır. Bu farklı iki kavram birbirine maksimum fayda sağlama doğrultusunda bir araya gelirler. İki kavram birbiriyle sürekli etkileşim halindedir. Günümüzde gelişen teknoloji sayesinde dünyanın herhangi bir yerinde yapılan spor faaliyeti milyonlar tarafından izlenebilir ve dinlenebilir bir hal almıştır (Ünsal ve Ramazanoğlu 2013).

Alanyazında spor medyası tanımlamalarına baktığımızda karşımıza çıkan bazı tanımlar şunlardır: “Spor medyası; sporu kitlelere taşıma, tanııtma ve yaymakta aracılık yapmaktadır. Birçok kişi spor medyası aracılığıyla daha önce hiç bilmediği, duymadığı ve hatta ilgilenmediği bir spor branşıyla ilgilenmeye hatta o spor branşını aktif olarak yapmaya başlamaktadır” (Uçar 2010). Başka bir eserde ise spor medyası şöyle tanımlanmaktadır;

“Spor basını; konu ve içerik olarak, tüm tür, boyut ve yönleri ile spor ile ilgili, spor basını çalışanlarınca hazırlanmış olan haber, yorum, araştırma, inceleme gibi yazılı ürünlerin yanı sıra fotoğraf, grafik, info grafik gibi görsel malzemeleri de bu amaç doğrultusunda kullanarak, hedef kitlesini haberdar ederek bilgilendiren, günlük olarak yayınlanan basın” olarak tanımlanmaktadır (Sever 2018).

Spor medyasının tarihsel süreç içerisindeki gelişimine bakıldığında; medyadaki ilk spor haberlerinin 1773’te ABD’deki Boston Gazete’nin bir boks müsabakası için İngiltere’ye muhabir göndermesi ile medyada spora yer verilmeye başlandığı kabul edilmektedir. 1800’lü yılların ortalarında İngiltere’deki gazetelerde kriket haberleri, ABD’de ise beysbol haberleri verilmeye başlanmış, 1900’lü yılların ilk yarısı ile birlikte ise spora gazetelerde düzenli olarak yer verilmeye başlanmıştır. Tarihte yayınlanan ilk spor gazetesi olan “Sporting Magazine” spor yayıncılığı tarihinde önemli bir yer tutmaktadır. Tarihte bilinen ilk spor dergisi 1854 yılında Paris’te yayınlanan Le Sport dergisidir. Radyodan yapılan ilk spor yayını ise Temmuz 1921’de Dempsey ve Carpentier isimli iki sporcunun Box maçı olmuştur. Televizyondan yapılan ilk büyük spor yayını ise 72 saatlik canlı yayın ile 1936 Berlin Olimpiyat Oyunlarıdır (Demir 2011, Şahin 2019, Megep 2011, Özsoy 2011).

2.2.3. Spor Medyasının Ülkemizdeki Gelişimi

Spor medyasının ülkemizdeki gelişimine bakmamız için cumhuriyet öncesi döneme gitmemiz gerekmektedir. Türk sporuna her alanda katkı vermekten geri durmayan idmanlıların ustası olarak da bilinen Faik Üstünelman 1890 yılında yazmış olduğu Jimnastik Yahut Riyazat-ı Bedeniyye isimli çalışması ile ülkemizde spor yayıncılığının ilk örneğini ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra Fransa ve İsviçre’de yayınlanan spor gazete ve dergileri için İstanbul muhabirliği yaparak; ayrıca dönemin ilk spor dergilerinden olan İdman dergisine de jimnastikle ilgili makaleler yazarak yazılı spor basınıımızın ilk öncülerinden birisi olmuştur (Dever vd. 2020).

Türk medyasında sporla ilgili ilk yazılardan birini de edebiyat dergisi olan servet-i fûnun dergisinde rastlanmaktadır. Derginin 14 Mart 1891 yılında yayınlanan sayısında Ali Ferruh Bey’in Paris’te kaleme aldığı eskrim branşı ile ilgili bir yazı yayınlanmıştır. Daha sonrasında Selanik’te yayın yapan Asır Gazetesi spora yer vermiştir. 1911 yılında Abidin

Dilaver'in Tasviri Efkar'da ki ma yazısı bu gelişmeleri takip etmiştir (Karaküçük vd. 1996). Salt ilk spor gazetesine bakıldığında ise 11 Ekim 1910'da Mustafa Ziya tarafından çıkarılan "Futbol" isimli gazete karşımıza çıkmaktadır. Osmanlıca-Frasızca olarak çıkarılan bu gazetenin ömrü çok uzun olmamakta ve 7. baskısından sonra yayın hayatına son verilmektedir (Gündüz 2011). Ayrıca bu dönemde 1910 yılında Burhan Felek'in çıkardığı "Futbol" adlı dergi ve ve 1911 yılında Selim Sırrı Tarcan'ın çıkardığı "Terbiye ve Oyun" adlı gazete de kısa süreli yayınlara örnek oluşturmaktadır (Budak 2019).

1923 yılında Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte birçok alanda olduğu gibi spor ve medya alanında da önemli gelişmeler yaşanmıştır. Cumhuriyet Gazetesi 1924 yılında Paris olimpiyat oyunlarına hazırlanan milli futbol takımımızı ilk sayfasından haberleştirerek Cumhuriyet dönemi spor medyasında önemli bir adım atmıştır. Cumhuriyet dönemi ilk spor dergisi ise 1929 yılında Talat Mithat Efendi tarafından yayınlanan "Türk Sporları" dergisidir. Bu dergide İstanbul'daki spor olaylarının ile birlikte Anadolu'nun çeşitli yerlerindeki spor olaylarına da yer vererek farklı bir yol izlemiştir (Hanedar 2020).

Söz konusu spor olunca muhakkak taraflı yayın yapan bazı yayınlara olacaktır. İlk taraflı yayını 1937 yılında Hayri Celal Atamer ve Kemal Onan "Sarı Lacivert" dergisinde yapmışlardır. Bu yayın daha sonra Fener adı altında yayın hayatına devam edip kısa süre içinde büyük ilgi görmüştür. Taraflı yayıncılığın halk tarafından tutulduğunu gören Beşiktaş ve Galatasaray yetkilileri harekete geçip basında fener dergisine rakip olacak yayınlara çıkartmaya yönelmişlerdir. Beşiktaş adına kulüp üyesi Mustafa Kızıldaş "Beşiktaş" dergisini Galatasaray adına ise kulübün eski milli futbolcularından Muslih (Peyoğlu) Hoca da yine Galatasaraylı eski futbolculardan Süleyman Tekil ile birlikte çıkardıkları "Galatasaray" dergisi ile yayın hayatına atılmışlardır. Böylelikle yeşil saha içindeki rekabet medya alanına taşınmıştır (Keskin 2008).

Türk spor yayıncılığının ivme kazanması 1930 lu yılları bulmuştur. Bu tarihte ilk defa bir spor müsabakası radyodan naklen yayınlamıştır. Türk ve İtalyan güreşçilerin müsabakası Türkiye'de radyodan naklen yayınlanan ilk spor organizasyonu olarak tarihe geçmiştir. Bu yayından sonraki bir diğer büyük radyo yayını ise ülkemizde ilk naklen futbol maçı yayınının gerçekleştiği ma olan Fenerbahçe ve Avusturya'nın Wac takımları arasında yapılan bu matır. 20 Temmuz 1934'te Kadıköy Fenerbahçe Stadında oynanan maçı usta spiker Eşref Şefik anlatmıştır (Kıvanç 1983).

2. Dünya Savaşı her alanı etkilediği gibi şüphesiz ki spor ve medyayı dolayısıyla spor medyasını da etkilemiştir. Bu nedenle 1940lı yıllarda spor medyası alanında fazla ilerleme kat edilememiştir. 1950li yıllara geldiğimizde ise spor medyası kaldığı yerden kendisini geliştirmeye devam etmiştir. O yıllarda yayın yapan Cumhuriyet gazetesi 6. sayfasında yer verdiği spor haberlerine futbol dışında diğer spor branşlarından da haberleri yayınlamıştır (Bolkvadze 2021). Sporun ülkemizde popüler hale gelmesi sonucunda hem spor haberciliği popülaritesini artırmış hem de spor basınında çalışan kişi sayısı artmıştır. Bu mecrada çalışan kişilerin haklarını savunmak ve tek çatı altında toplamak amacıyla 14 Nisan 1963 günü Türkiye Spor Yazarları Derneği (TSYD) kurulmuştur (Çöten 2007). 1964 yılında ise Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) kurulmuştur. TRT kuruluşunun ilk yıllarında spor yayınlarına yer ayırmasa da ilerleyen yıllarda spor yayınlarına ağırlık vermeye başlamıştır. TRT'nin ilk önemli spor yayını 3 Ekim 1971 yılında İzmir'de oynanan Karşıyaka – İstanbulspor maçıdır. Bu maçı naklen yayınlayan TRT 3 gün sonra yani 6 Ekim 1971 yılında başlayacak olan Akdeniz Oyunlarını yayınlamak için yayın kalitesini test etmiştir (Özkaya 2020).

Sporun özellikle de futbolun geniş kitlelere hitap etmesi bu alanda bir endüstri oluşmasını sağlamış olup televizyonda ki ilk yayınlar İTÜ TV ve TRT tarafından ücretsiz bir şekilde yayınlanırken daha sonraları özel sektörün işin içine dahil olmasıyla şifreli kanallar üzerinden paralı bir şekilde yayın yapılmaya başlanmıştır. Ülkemizde ilk şifreli yayını yapan kanal Erol Aksoy'un sahibi olduğu Cine5 kanalıdır. Yayın hayatına 1 Mart 1993'te başlayan kanal 1 Aralık 1993'te şifreli yayına geçmiştir. Cine5 en büyük yatırımını 1996 yılında Türkiye Futbol Ligi yayın haklarını satın alarak gerçekleştirmiştir. Futbol ligi yayın haklarıyla yetinmeyen Cine5 basketbolda da hem lig hem de Türkiye Kupası yayın haklarını alarak Show TV ile birlikte o maçları da şifreli yayınlamıştır (Özkaya 2020).

Spor medyasında meydana gelen büyüme spor kulüplerinin de iştahını kabartmış ve Türkiye'nin 3 büyük spor kulübünün kendi televizyon kanallarını oluşturması için harekete geçmesini sağlamıştır. Bu işte öncü kulüp Fenerbahçe olmuştur. 19 Ocak 2014 tarihinde yayın hayatına başlayan televizyon kanalı başta futbol olmak üzere kulübün diğer branşlarıyla ilgili aktiviteleri, müsabakaları, çalışmaları, sporcu ve antrenör görüşlerini başta kendi taraftarları olmak üzere bütün spor severler ile buluşturmuştur. Kanal ilk etapta doğan

holding bünyesinde yayın hayatına başlasa da daha sonraları kendi yayınını yapmaya başlamıştır (Wikipedia 2019).

Kendi spor kanalını kuran bir diğer kulübümüz Beşiktaş Jimnastik Kulübüdür. 19 Nisan 2004'te test yayınına başlayan kanal tam bir sene sonra yani 19 Nisan 2005'te asıl yayınına başlamıştır. Beşiktaş kulübü kanalın kuruluşu aşamasında ünlü spiker Reha Muhtar ile anlaşmıştır. BJK TV yayın hayatı süresince reyting sıkıntısı yaşamış değişik platformlar tarafından ayakta tutulmaya çalışılmışsa da başarılı olunamamıştır. Beşiktaş yönetim kurulu mali zararı gerekçe göstererek 31 ağustos 2019 tarihinde kanalın kapatılması kararını almıştır (Wikipedia 2021).

Spor kanalını kuran kulüpler kervanına Galatasaray'da katılmıştır. İlk etapta Doğan grubu ile ortaklaşa kurulan kanal 15 Ocak 2017'de test yayını 21 Ocak 2007'de ise normal uydu yayını ile sporsever tarafından izlenmeye başlanmıştır. GS TV 28 Mayıs 2009'dan itibaren Digitürk platformunda şifreli olarak yayın hayatına devam etmektedir (Galatasaray 2018).

İstanbul kulüpleri dışında spor kanalı kuran ilk spor kulübü ligimizin 5. Şampiyonu Bursaspor'dur. Bursaspor tarihinde ilk defa lig şampiyonu olduktan sonra kurumsallaşmaya daha fazla önem vermeye başlamış ve kulüp televizyonunu Murat Yanıklar öncülüğünde kurmuştur. Kanal yayın hayatına ilk başladığında sadece internet üzerinden yayın yapsa da 21 Mart 2011 tarihinde Digitürk platformunda yayın yapmaya devam etmiştir. Futbol takımının kötü gidişi ve ligden düşmesinden sonra kulüp televizyonu da kapatılmıştır. Kanal 16 ağustos 2018 tarihinde yayın hayatına tamamen son vermiştir (Wikipedia 2022).

Spor yayıncılığı sırasıyla gazete, radyo ve televizyon mecralarında gelişme göstermiş bu mecraları internet yayıncılığı bir diğer adıyla dijital medya mecrasının gelişimi takip etmiştir. İnternet teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte habere ulaşmak eskisinden çok daha kolay bir hal almıştır. İnsanlar yer ve zaman fark etmeksizin istedikleri zamana habere erişme imkânına sahip olmuşlardır. Bu erişimi dijital medya aracılığıyla sağlamaktadırlar. Dünyada gerçekleşen dijitalleşme süreci Türkiye'de de kendisini göstermiştir. Türkiye'de dijital yayıncılığın öncüsü olan iki büyük şirket Doğan Grubu ve Uzan Holding'tir. 2000li yılların başında bu iki şirket arasında özellikle süper lig yayın hakları için kıyasıya bir mücadele olsa da bu mücadeleden Doğan Grubu bünyesindeki Digitürk platformu sağ

çıkıştır. Günümüzde ise dijital yayın yapan birçok platform bulunmaktadır. Bunlardan başlıcaları Netflix, Blu TV, Puhu TV, Exxen... Ayrıca Digitürk bünyesinde yer alan Türkiye Futbol Liginin yayınlayan Bein Sports Bein Connect uygulaması adı ile abonelerine istedikleri yer ve zamanda içerikleri izleme fırsatı sunmuştur. Dijital yayın platformlarının en yenilerinden olan Exxen Türk iş insanı Acun Ilıcalı tarafından kurulmuştur. Medya sektörüne hızlı bir giriş yapan platform 2021 yılında yayın hayatına başlamış aynı yıl içerisinde UEFA organizasyonları (Şampiyonlar Ligi, Uefa Avrupa Ligi, Uefa Konferans Ligi) yayın haklarını satın almıştır. Ülkemizde 2016'dan beri yayın yapan Netflix genellikle spor dışı yayınlar üretse de 15 Eylül 2022 tarihinde yayınladığı Fatih Terim belgeseliyle dikkatleri üzerine çekmiştir. 4 bölümden oluşan belgesel 30 dakika içerisinde 14 milyon izlenme ile rekor kırmıştır (fotomaç.com.tr).

2.3 Zorbalık

Zorbalık, bir kişinin kasıtlı olarak başka bir kişiye zarar verme veya üstünlük kurma amacıyla gerçekleştirdiği bir davranış biçimidir. Fiziksel, duygusal veya sözlü şekillerde ortaya çıkabilir ve genellikle tekrarlayıcı bir nitelik taşır. Zorbalık, güç dengesizliği olduğu durumlarda ortaya çıkar ve mağdurları psikolojik, duygusal veya fiziksel zararlarla etkiler. Fiziksel zorbalık, bir kişinin diğerine yönelik doğrudan saldırganlık eylemlerini içerir. Bu tür zorbalık örnekleri arasında vurma, tekmeleme, itme, çekme, tükürme gibi fiziksel saldırılar yer alır. Bu eylemler, mağdura acı vermek, onu korkutmak veya üstünlük kurmak amacıyla gerçekleştirilir. Fiziksel zorbalık, açık ve somut bir şekilde görülebilir ve genellikle gözlemlenebilir yaralar veya fiziksel hasarlar bırakır. Duygusal zorbalık, mağduru aşağılama, alay etme, manipülasyon, tehdit etme gibi davranışlarla incitmeyi hedefler. Bu tür zorbalık, mağduru psikolojik olarak etkilemeyi amaçlar ve onun duygusal refahını olumsuz yönde etkiler. Mağdurlar, sürekli eleştirilme, küçük düşürülme, reddedilme gibi durumlarla karşı karşıya kalabilirler. Duygusal zorbalık, mağdurlarda özsaygı eksikliği, kaygı, depresyon, düşük özgüven gibi olumsuz duygusal sonuçlara yol açabilir. Sözlü zorbalık, sözlü saldırılarla mağdurlara zarar verme amacı güder. Bu tür zorbalık, hakaret etme, küfür etme, aşağılama sözleri kullanma gibi sözlü saldırıları içerir. Mağdurlar, sözlü saldırılarla karşılaştıklarında utanç, hüznün, öfke gibi duygusal tepkiler yaşayabilirler. Sözlü

zorbalık, mağdurlarda özgüven kaybı, iletişim problemleri, sosyal izolasyon gibi sonuçlara yol açabilir (Greene 2006, Arslan ve Savaşer 2009, Gürhan 2017, Aslan ve Polat 2023).

Zorbalık, sadece mağdurları etkilemez; aynı zamanda zorbalık yapanlar da psikolojik, sosyal ve akademik açıdan olumsuz sonuçlarla karşılaşabilir. Zorbalık yapanlar, sosyal ilişkilerinde sorunlar yaşayabilir, suç eğilimleri artabilir ve gelecekte daha ciddi davranış sorunları geliştirme riski taşıyabilirler (Doğan ve Keleş 2023). Bu nedenle, zorbalığı önlemek ve azaltmak sadece mağdurların değil, aynı zamanda zorbalık yapanların da iyiliği için önemlidir.

Zorbalığın ortaya çıkmasında çeşitli faktörler etkili olabilir. Aile içi şiddet, ihmal veya istismar geçmişi, sosyal normlar, kültürel faktörler, düşük empati düzeyi, düşük özgüven, sosyal beceri eksiklikleri gibi faktörler zorbalık davranışını teşvik edebilir. Okul ortamında ise, arkadaş gruplarındaki etkileşimler, güç dengesizlikleri, sınıf iklimi gibi faktörler zorbalığın yayılmasında etkili olabilir (Fekkes vd. 2005, Bayar 2018).

Zorbalıkla mücadele etmek ve önlemek için toplumun, eğitim kurumlarının ve ailelerin birlikte çalışması gerekmektedir. Eğitim programları, farkındalık kampanyaları, okullarda zorbalıkla ilgili politikaların uygulanması gibi stratejiler, zorbalığı azaltmak için etkili yöntemler olabilir. Aynı zamanda, zorbalık olaylarının raporlanması ve ciddiye alınması, mağdurlara destek sağlanması, zorbalık yapanların ise uygun disiplin tedbirlerine tabi tutulması önemlidir. Sonuç olarak, zorbalık, bir kişinin kasıtlı olarak başka bir kişiye zarar verme veya üstünlük kurma amacıyla gerçekleştirdiği bir davranış biçimidir. Fiziksel, duygusal veya sözlü olarak gerçekleşebilen zorbalık, mağdurlar üzerinde ciddi olumsuz etkilere yol açabilir. Zorbalığı önlemek ve azaltmak için toplumun, eğitim kurumlarının ve ailelerin çeşitli stratejileri uygulaması önemlidir (Akgün 2005).

2.3.1 Zorbalık Türleri

Zorbalık, günümüz toplumlarında ciddi bir sorun haline gelmiştir ve insanların hayatlarını derinden etkilemektedir. Okul, iş yeri, sosyal çevreler ve dijital platformlar gibi farklı ortamlarda görülebilen zorbalık, mağdurlar üzerinde psikolojik, duygusal ve fiziksel etkiler bırakır. Bu durum, bireylerin yaşam kalitesini düşürürken, toplumda da olumsuz bir atmosfer yaratmaktadır (Özdemir ve İlhan 2020).

Zorbalığın türleri çeşitlilik gösterir ve farklı formlarda kendini gösterir. Fiziksel zorbalık, bir kişinin diğerine yönelik kasıtlı fiziksel saldırıları içerirken, duygusal zorbalık mağduru aşağılama, alay etme veya manipülasyon yoluyla psikolojik olarak etkiler. Sözlü zorbalık ise hakaretler, küfürler ve aşağılayıcı sözlerle gerçekleşir. Bunların yanı sıra, elektronik zorbalık dijital ortamlarda görülür ve siber saldırılar, iftiralar veya hakaretlerle mağdurlara zarar verir (Güneri ve Demir 2019).

2.3.1.1 Fiziksel Zorbalık

Fiziksel zorbalık, bir kişiye yönelik fiziksel şiddet veya zarar verme eylemlerini içeren zorbalık türüdür. Bu tür zorbalıkta, saldırgan kişi, güç ve kontrolünü kullanarak başka bir kişiye acı vermek veya zarar vermek amacıyla fiziksel eylemlerde bulunur. Fiziksel zorbalığın çeşitli formları vardır ve bunlar genellikle saldırgan kişinin istismar ettiği güç dengesiyle ilişkilidir. Örneğin, itme, kişinin fiziksel olarak zorla itilmesi veya itilerek yerinden oynatılması anlamına gelir. Saldırgan, kişinin kişisel alanına tecavüz ederek onu rahatsız eder ve kontrolünü göstermek amacıyla bu tür bir eylemi gerçekleştirir (Sipahi 2019, Kayacık 2021, Özgöker 2020).

Tekmeleme, saldırganın bir kişiye ayak veya bacak kullanarak kasıtlı olarak vurma veya vurma girişimidir. Bu tür fiziksel saldırılar, kişinin ciddi şekilde yaralanmasına veya acı çekmesine neden olabilir. Saldırgan, fiziksel gücünü ve üstünlüğünü kullanarak kurbanı sindirme veya hakimiyet kurma amacı taşır. Yumruk atma da fiziksel zorbalığın bir başka şeklidir. Saldırgan kişi, yumruk kullanarak bir kişiyi doğrudan vurmaya veya etkisiz hale getirmeye hedefler. Bu tür bir eylem, ciddi yaralanmalara veya kırıklara yol açabilir ve mağdurlarda ağrı, travma ve psikolojik etkiler bırakabilir. Fiziksel zorbalığın bir başka örneği, itaati zorla sağlamaktır. Saldırgan, başka bir kişiyi tehdit, baskı veya şiddet uygulayarak onun üzerinde kontrol kurmaya çalışır. Örneğin, bir kişiyi tehdit ederek ona istemediği bir şeyi yaptırmaya çalışmak veya zorla itaat etmesini sağlamak fiziksel zorbalığın bir örneğidir (Çubukçu ve Dönmez 2012, Öztürk ve Benek 2018, Milli Eğitim Bakanlığı 2022a).

Fiziksel zorbalığın mağdurları, genellikle acı, travma ve ciddi yaralanmalar yaşarlar. Fiziksel şiddetin etkileri fiziksel sağlık sorunlarına ek olarak psikolojik sonuçlar da

doğurabilir. Mağdurlar anksiyete, depresyon, düşük özsaygı, travma sonrası stres bozukluğu gibi psikolojik sorunlarla mücadele edebilirler (Atasoy 2023).

Fiziksel zorbalığın önlenmesi ve mücadelesi, toplumun ve kurumların sorumluluğundadır. Eğitim kurumları, iş yerleri ve toplum kuruluşları, zorbalığı önlemek için politikalar ve programlar geliştirmeli, bilinçlendirme kampanyaları düzenlemeli ve bireylere empati, saygı, iletişim ve sorun çözme becerileri gibi önleyici önlemleri öğretmelidir. Aynı zamanda, zorbalık mağdurlarına destek sağlamak, onları korumak ve güvenli bir ortam sunmak da önemlidir (Yılmaz ve Aydın 2018).

2.3.1.2 Sözlü Zorbalık

Sözlü zorbalık, insanların güç kullanarak ya da saldırgan bir şekilde sözlerle başkalarına zarar vermesini ifade eden bir kavramdır. Bu tür zorbalık, çoğunlukla okul, iş yeri veya sosyal ortamlarda gerçekleşir ve mağdurlar üzerinde derin etkiler bırakabilir. Sözlü zorbalık, fiziksel şiddete göre daha az farkedilir olabilir, ancak psikolojik ve duygusal sonuçları ciddi olabilir. Sözlü zorbalığın birçok farklı şekli vardır. Bir kişi, başka bir kişiyi küçümseyici ya da aşağılayıcı sözlerle hedef alabilir. Aşağılama, hakaret, aşağılayıcı takma adlar kullanma, tehditler savurma gibi davranışlar sözlü zorbalığın örnekleridir. Sözlü zorbalık, mağdurların özsaygısını zedeleyebilir, güvensizlik duyguları yaratabilir ve sosyal ilişkilerini olumsuz etkileyebilir (Aktaş ve Karakuş 2018, Çelik ve Türkmen 2021).

Okul ortamlarında sözlü zorbalık özellikle yaygındır. Öğrenciler, dış görünüşleri, akademik başarıları, etnik kökenleri veya cinsel tercihleri gibi farklılıklarından dolayı hedef alınabilir. Zorbalık, genellikle gruplar halinde gerçekleşir ve mağdurun okul ortamında kendini güvende hissetmesini engeller. Bu durum, mağdurların okula gitmekten kaçınmasına, ders performansının düşmesine ve hatta depresyon gibi psikolojik sorunların ortaya çıkmasına neden olabilir (Ayas ve Pişkin 2011, Seyran ve Gürhan 2021).

İş yerlerinde de sözlü zorbalık görülebilir. Bir çalışan, yönetici ya da meslektaşları tarafından sürekli eleştirilir, küçük düşürülür veya alay konusu yapılır. Bu tür bir zorbalık, çalışma ortamında stres yaratır, motivasyonu düşürür ve mağdurların iş performansını olumsuz etkiler. Ayrıca, mağdurların iş yerindeki diğer ilişkileri etkilenir ve sosyal izolasyona yol açabilir (Oflaz ve Polat 2023).

Sözlü zorbalıkla mücadele etmek, toplumun bir sorumluluğudur. Okullar, iş yerleri ve diğer sosyal ortamlar, zorbalıkla ilgili politikalar ve önlemler geliştirmelidir. Öğretmenler, eğitimciler ve yetişkinler, öğrencilere ve gençlere empati, saygı ve hoşgörü değerlerini öğretmek için çaba harcamalıdır. Ayrıca, sözlü zorbalığa maruz kalan insanlar desteklenmeli, cesaretlendirilmeli ve gerektiğinde profesyonel yardım alabilecekleri kaynaklara yönlendirilmelidir. Bireysel düzeyde, her birey, kendisi ve başkaları arasında saygı temelli iletişimi teşvik etmeli ve zorbalığa karşı sessiz kalmamalıdır. Tanık olduğumuz zorbalığı rapor etmek, mağdurlara destek olmak ve güçlü bir dayanışma kültürü oluşturmak, sözlü zorbalığın önüne geçmek için önemli adımlardır (Avcı ve Cenkseven Önder 2021).

Sonuç olarak, sözlü zorbalık, insanların sözlerle başkalarına zarar vermesini ifade eden bir tür zorbalıktır. Mağdurlar üzerinde derin etkileri olabilir ve okul, iş yeri veya dijital platformlarda yaygın olarak görülür. Sözlü zorbalıkla mücadele etmek, toplumsal bir sorumluluktur ve her bireyin katkısı önemlidir. Saygı, hoşgörü ve empati temelli iletişim kurarak, sözlü zorbalığı önlemek ve toplumda daha güvenli ve destekleyici bir ortam yaratmak mümkündür.

2.3.1.3 Duygusal Zorbalık

Duygusal zorbalık, kişinin duygusal veya psikolojik sağlığını hedef alan bir zorbalık türüdür. Bu tür zorbalık, sözlü saldırılar, manipülasyon, tehditler, aşağılama ve sürekli eleştiriler gibi çeşitli yollarla gerçekleşebilir. Fiziksel şiddetin aksine, duygusal zorbalık daha gizli ve fark edilmesi zor olabilir. Ancak, mağdurlar üzerinde derin izler bırakan ve uzun vadeli etkileri olan ciddi bir sorundur. Duygusal zorbalık, özellikle yakın ilişkilerde ve güç dengesinin dengesiz olduğu durumlarda yaygın olarak görülür. Örneğin, romantik ilişkilerde, ebeveyn-çocuk ilişkilerinde, kardeşler arasında veya işyerindeki hiyerarşik ilişkilerde duygusal zorbalık meydana gelebilir. Zorba, mağduru korkutmak, kontrol etmek veya üstünlük sağlamak amacıyla manipülatif taktikler kullanır. Duygusal zorbalığın belirtileri genellikle zor anlaşılır olabilir. Mağdurlar genellikle kendilerini değersiz hisseder, sürekli eleştirilir, suçlanır veya aşağılanır. Zorba, mağduru kendi değerlerine ve isteklerine uymaya zorlar ve bağımsız düşüncelerini veya hareket etmelerini engeller. Bu, mağdurun özgüvenini ve özsaygısını zedeler, kaygı, depresyon ve düşük benlik değeri gibi psikolojik sorunlara yol açabilir. Duygusal zorbalık, özellikle çocuklar üzerinde derin etkilere sahip olabilir. Ebeveynlerin veya bakıcıların sürekli eleştirileri, küçümsemeleri veya reddetmeleri,

çocukların kendine olan güvenini sarsar ve duygusal yaralar bırakır. Bu çocuklar, ileride sağlıklı ilişkiler kurmakta zorluk çekebilir ve düşük özgüven, kaygı bozuklukları veya duygusal düzensizlikler gibi sorunlarla karşılaşabilir (Aksoy ve Demirtaş 2018, Çetin ve Özdemir 2019).

Duygusal zorbalığın ortadan kaldırılması için toplumun birlikte çalışması gerekmektedir. Eğitim kurumları, iş yerleri ve diğer sosyal ortamlar, duygusal zorbalıkla ilgili politikalar geliştirmeli ve bu konuda farkındalığı artırmalıdır. Ayrıca, duygusal zorbalığa maruz kalan bireylere destek sağlayan kaynaklar ve profesyonel yardım hizmetleri sunulmalıdır (Milli Eğitim Bakanlığı 2022b). Bireyler olarak, duygusal zorbalığa maruz kalan kişilere destek olmak ve bu konuda sessiz kalmamak önemlidir. Mağdurların hislerine saygı göstermek, dinlemek ve onlara güvende olduklarını hissettirmek büyük önem taşır. Duygusal zorbalıkla mücadele etmek, empati ve anlayışla birlikte, sağlıklı sınırlar koymak ve kendimizi korumak için gereken cesareti göstermeyi içerir.

Duygusal zorbalığın önlenmesi için, özellikle eğitim kurumları ve iş yerleri gibi toplumsal alanlar önemli bir rol oynamaktadır. Okullar, duygusal zorbalıkla ilgili eğitim programları geliştirerek öğrencilere empati, saygı ve sağlıklı iletişim becerileri kazandırabilir. Aynı şekilde, iş yerleri, çalışanlar arasında olumlu bir çalışma ortamı oluşturmak için duygusal zorbalığı önleyici politikalar ve prosedürler benimseyebilir. Bu tür tedbirler, duygusal zorbalığı azaltmak ve mağdurların korunmasını sağlamak adına büyük önem taşır (Milli Eğitim Bakanlığı 2022).

Duygusal zorbalığa maruz kalan kişiler için destek sağlayan kaynaklar da oldukça önemlidir. Psikolojik danışmanlık hizmetleri, destek grupları ve yardım hatları, mağdurların duygusal destek almalarına ve sorunlarını paylaşmalarına olanak tanır. Ayrıca, bu kaynaklar, duygusal zorbalığın farkında olmayan veya bu konuda eğitilmiş olmayan bireyleri bilgilendirmek ve farkındalığı artırmak için de çalışmaktadır. Bireysel düzeyde, duygusal zorbalıkla mücadele etmek için farkındalık ve bilinçli iletişim büyük önem taşır. Kendimizi ve başkalarını duygusal zorbalığın belirtileri konusunda eğitmek, kendi davranışlarımızı gözden geçirmek ve başkalarına saygılı bir şekilde yaklaşmak gereklidir. Duygusal zorbalığa maruz kalan birini tanıyorsak, ona destek olmak için güvenilir bir kişi olabilir ve gerektiğinde yardım aramasına yardımcı olabiliriz (Avcı ve Cenkseven Önder 2021).

Toplumsal düzeyde, duygusal zorbalıkla mücadele etmek için daha geniş bir farkındalık ve eğitim kampanyaları düzenlemek önemlidir. Duygusal zorbalığın zararlarını vurgulayan bilinçlendirme kampanyaları, insanları duygusal zorbalık konusunda bilinçlendirebilir ve insanlar arasında daha anlayışlı bir ortam yaratmaya yardımcı olabilir. Toplumun her kesimi, duygusal zorbalığa karşı sıfır tolerans politikasını benimsemeli ve mağdurların korunması ve desteklenmesi için birlikte çalışmalıdır (Türkkan 2015).

Sonuç olarak, duygusal zorbalık, kişinin duygusal ve psikolojik sağlığını hedef alan bir zorbalık biçimidir. Mağdurlar üzerinde derin etkileri olan ve uzun vadeli sonuçları olan bir sorundur. Duygusal zorbalık, yakın ilişkilerde, iş yerlerinde ve diğer sosyal ortamlarda görülebilir. Toplum olarak, duygusal zorbalığı önlemek ve mağdurlara destek sağlamak için çaba harcamalıyız. Empati, farkındalık ve dayanışma ile duygusal zorbalıkla mücadele edebilir ve daha sağlıklı ve destekleyici bir toplum oluşturabiliriz.

2.3.1.4 Siber Zorbalık

Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte dijital dünya, iletişim ve bilgi alışverişinin merkezi haline gelmiştir. Ancak, bu dijital ortam aynı zamanda siber zorbalığın da ortaya çıkmasına izin vermiştir. Siber zorbalık, internet ve diğer dijital platformlar aracılığıyla kasıtlı saldırılar ve tacizler şeklinde tanımlanabilir (Yüçetürk ve Ağın 2022). Sanal dünyanın anonimliği ve geniş erişilebilirliği, siber zorbalık faaliyetlerinin yaygınlaşmasına ve etkilerinin daha da derinleşmesine sebep olmuştur.

Siber zorbalığın çeşitli biçimleri mevcuttur. Bunlardan biri, sosyal medya üzerinde gerçekleşen zorbalıktır. Sosyal medya platformlarında, kişisel hesaplara yönelik hakaretler, iftiralar, aşağılama ve tehditler gibi saldırgan davranışlar sergilenmektedir. Siber zorba, kurbanı halka açık bir şekilde küçük düşürmek ve onu sosyal dışlanmaya maruz bırakarak amacını gerçekleştirmektedir (Anamur ve Topsakal 2019).

Başka bir siber zorbalık türü ise siber tacizdir (Dilmaç 2020). Bu türde, bir kişi sürekli olarak bir başkasını izler, sürekli mesaj bombardımanına tutar, tehditler savurur ve özel bilgilerini ifşa eder. Siber taciz, mağduru güvensiz ve korkmuş hissettirir ve psikolojik travmalara neden olabilir.

Siber zorbalığa maruz kalan bireylere destek sağlanması büyük önem taşımaktadır. Mağdurların duygusal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılayacak danışmanlık hizmetleri ve destek grupları sunulmalıdır (Peker 2013). Ayrıca, siber zorbalık olaylarının bildirilmesi ve yetkililere başvurulması önemlidir. İnternet hizmet sağlayıcıları ve sosyal medya platformları, kullanıcıların güvenliğini sağlamak için daha etkin önlemler almalı ve şikayetlere hızlı bir şekilde yanıt vermelidir (Kaplan 2020).

Siber zorbalık, özellikle çocuklar arasında kaygı verici bir sorundur. Günümüzde internetin ve dijital teknolojilerin yaygın olarak kullanıldığı bir dönemde, çocuklar siber zorbalık tehdidiyle karşı karşıya kalabilmektedirler. Aşağıdaki tabloda çocukların en çok hangi ortamlarda siber zorbalığa ve siber tacize maruz kaldıkları gösterilmiştir (<https://www.ipsos.com/tr-tr/siber-zorbalik-konusunda-kamuoyundaki-farkindalik-artiyor>).

	Toplam	Arjantin	Brezilya	Kanada	Çin	İngiltere	Hindistan	Malezya	Meksika	Peru	Suudi Arabistan	Güney Afrika	Türkiye	Amerika
Sosyal Ağlar	65%	74%	70%	68%	23%	69%	66%	71%	73%	80%	56%	66%	60%	67%
Mobil	45%	48%	32%	34%	58%	36%	44%	57%	61%	51%	37%	47%	43%	46%
Online Mesajlar	38%	43%	28%	41%	57%	44%	47%	33%	40%	31%	28%	43%	36%	42%
Online Sohbet Odaları	34%	42%	28%	24%	53%	20%	50%	31%	28%	39%	42%	25%	33%	33%
Email	19%	10%	10%	14%	25%	16%	44%	23%	22%	19%	23%	13%	18%	30%
Diğer Web Siteler	14%	21%	15%	8%	8%	13%	16%	19%	25%	27%	20%	8%	10%	8%
Diğer	6%	8%	6%	4%	1%	6%	5%	9%	14%	12%	4%	9%	6%	3%

© 2018 Ipsos

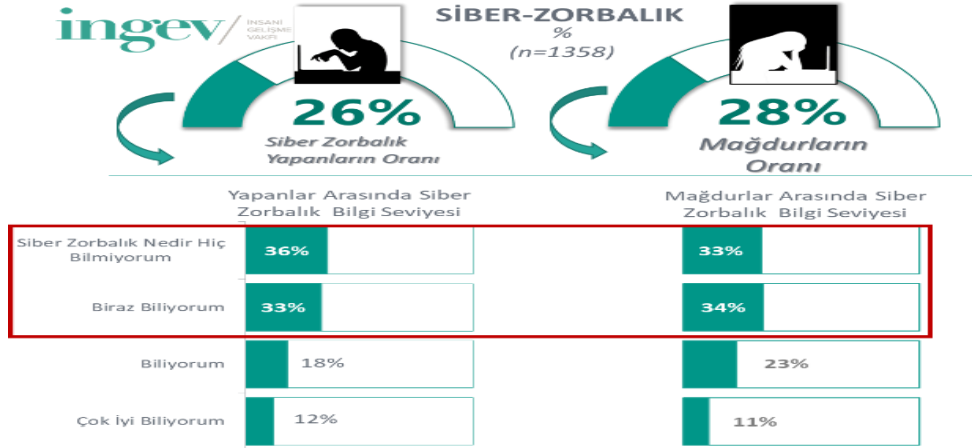
Q: Siber zorbalık yaşayan çocuklar taciz olaylarını nasıl yaşıyor. (Sadece çocuk sahibi olan veya kendi ailesi içinde siber zorbalığa maruz kalmış ebeveynler)

Ipsos

3

Şekil 2. 1. Siber zorbalık yaşayan çocukların taciz olaylarına hangi ortamlarda maruz kaldığının ülkelere göre oranı

Siber zorbalık, gerçek dünyadaki zorbalık gibi ciddi bir sorundur. Ancak siber zorbalığa sebep olan veya mağdur olan insanların, aşağıdaki grafikte de açıkça görüldüğü gibi, %70'e yakını bu kavramın farkında bile değildir (<https://ingev.org/haberler/ingev-haberleri/ingevden-siber-zorbalik-arastirmasi/>).

Şekil 2. 2. Siber zorbalığa sebep olan ve mağdur olanların siber zorbalıkla alakalı bilgi seviyesi

Siber zorbalık konusundaki bilinç düzeyi, aşağıdaki grafikten de görebileceğimiz üzere yıldan yıla artış göstermektedir ve bu gerçekten olumlu bir gelişmedir. İnsanlar, siber zorbalığın ciddiyetini ve etkilerini daha iyi anlamaya başlamışlardır. Bu artan farkındalık, çeşitli faktörlere dayanmaktadır:

- **Medya Katkısı:** Siber zorbalık haberlerde ve medyada daha fazla yer almaktadır. Mağdurların öyküleri, konuyla ilgili araştırmalar ve kampanyalar, insanların siber zorbalık hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamaktadır.
- **Eğitim ve Bilinçlendirme Çalışmaları:** Okullar, aileler ve sivil toplum kuruluşları, siber zorbalık konusunda bilinçlendirme faaliyetleri yürütmektedir. Çocuklar ve gençler, siber zorbalığın zararlarını ve nasıl başa çıkılacağını öğrenmektedir. Aynı zamanda yetişkinlere yönelik eğitimler ve seminerler de düzenlenmektedir.
- **İnternet Güvenliği Önlemleri:** İnternet servis sağlayıcıları ve sosyal medya platformları, kullanıcıların güvenliğini sağlamak için daha etkili önlemler almaktadır. Şikayet mekanizmaları, raporlama seçenekleri ve filtreleme sistemleri gibi önlemler, insanların siber zorbalık durumlarını bildirmelerini ve korunmalarını kolaylaştırmaktadır.
- **Yasal Düzenlemeler:** Birçok ülke, siber zorbalığı ele almak için yasal düzenlemeler yapmaktadır. Bu düzenlemeler, siber zorbalık suçlarının takip edilmesini ve cezalandırılmasını sağlamaktadır. Yasal koruma ve adalet sistemi, insanların siber zorbalıkla mücadele etmelerine ve mağdurlara destek olmalarına yardımcı olmaktadır.

Tüm bu etkenler, siber zorbalıkla mücadelede önemli ilerlemeler kaydedilmesini sağlamaktadır. Artan farkındalık, mağdurlara destek sağlanması, önleyici tedbirlerin alınması ve toplumun siber zorbalık konusunda duyarlı hale gelmesi açısından son derece önemlidir. Bu şekilde, siber zorbalıkla mücadele etmek ve dijital dünyayı daha güvenli hale getirmek için daha fazla adım atılabilir (<https://www.ipsos.com/tr-tr/siber-zorbalik-konusunda-kamuoyundaki-farkindalik-artiyor>).

Siber zorbalıkla mücadelede toplumsal farkındalığın önemi büyük bir etkiye sahiptir. Toplumsal farkındalık, insanların siber zorbalığın ciddiyetini ve etkilerini daha iyi kavramalarını sağlayarak, bu konuda harekete geçmelerini ve çözüm odaklı adımlar atmalarını mümkün kılar. Toplumsal farkındalığın önemi, bilinçlendirme ve eğitim faaliyetleriyle başlar. Okullar, aileler, sivil toplum kuruluşları ve medya gibi aktörler, siber zorbalığın zararlarını ve etkilerini halka duyurarak toplumsal bilinç oluşturmalıdır. Eğitim kurumları, öğrencilere siber zorbalıkla başa çıkmanın yollarını öğretmeli ve onları bilinçli internet kullanıcıları haline getirmelidir. Aynı şekilde, aileler de çocuklara internet kullanımı konusunda rehberlik etmeli ve siber zorbalığın tehlikelerini anlatmalıdır (Juvonen ve Gross 2008).

Toplumsal farkındalığın artması için medyanın rolü büyük bir etkiye sahiptir. Medya, siber zorbalık vakalarını haberlerde ve programlarda daha fazla yer vererek, insanların bu konuda bilinçlenmelerini sağlamalıdır. Mağdurların hikayeleri ve uzman görüşleri paylaşarak, siber zorbalığın yıkıcı etkilerini göstermek ve toplumu harekete geçirmek önemlidir.

2.3.2 Medya ve Siber Zorbalık

Medya ve siber zorbalık, günümüzde sıkça karşılaşılan ve toplum üzerinde önemli etkilere sahip olan iki kavramdır (Yıldırım 2021). Medya, haberlerin, bilgilerin ve eğlence içeriklerinin geniş kitlelere ulaştırılmasını sağlayan iletişim araçlarının tümünü ifade ederken, siber zorbalık ise internet ortamında gerçekleşen saldırganlık ve taciz eylemlerini tanımlar.

Medya, günümüzde hayatımızın merkezinde yer alırken, haberler, televizyon programları, radyo yayınları, gazeteler ve sosyal medya gibi çeşitli platformlar aracılığıyla geniş bir kitleye ulaşır (Seyhan 2012). Medyanın etkisi güçlüdür ve insanların düşüncelerini,

davranışlarını ve algılarını etkileyebilir. Ancak, medyanın bu gücü aynı zamanda sorumlulukları da beraberinde getirir. Haberlerin doğruluk, tarafsızlık, etik kurallara uygunluk gibi prensiplerle sunulması önemlidir. Maalesef, bazı medya organları yanıltıcı bilgiler sunabilir veya manipülatif bir şekilde haberleri sunabilir, bu da kamuoyunu yanıltma veya önyargı oluşturma potansiyeline sahiptir (Hüseynova 2022).

Medya ve siber zorbalık arasında bir bağlantı vardır. Medya, siber zorbalığın yayılmasında bir araç olarak kullanılabilir. Örneğin, bir haber sitesindeki yanıltıcı bir makale veya sosyal medya üzerindeki nefret dolu bir paylaşım, siber zorbalığı teşvik edebilir veya meşrulaştırabilir. Aynı şekilde, siber zorbalık vakaları medyada haber değeri taşıyabilir ve bu da konunun daha fazla kişiye ulaşmasına ve farkındalığın artmasına yol açabilir. Ancak medyanın bu sorunla mücadelede de bir sorumluluğu vardır. Haber kuruluşları, doğru ve tarafsız bilgi sunarak, siber zorbalığı teşvik etmekten kaçınmalıdır (Narin ve Ünal 2016). Aynı şekilde, sosyal medya platformları da kullanıcılar arasındaki saldırganlığı önlemek için etkili politikalar ve güvenlik önlemleri geliştirmelidir. Ayrıca, medya okuryazarlığı eğitimi ve siber güvenlik bilinci, bireylerin kendilerini siber zorbalığa karşı korumalarına yardımcı olabilir (Baştürk Akca vd. 2015). Medya kuruluşları, siber zorbalıkla ilgili haberlerde dikkatli bir dil kullanmalı ve saldırganları övmekten kaçınmalıdır. Siber zorbalık mağdurlarının yaşadığı travmatik deneyimleri anlatırken, empatik bir yaklaşım sergilemeli ve mağdurları daha fazla zarar görmekten korumalıdır. Ayrıca, medya, siber zorbalığın etkileri hakkında bilinçlendirme kampanyaları düzenleyerek toplumsal farkındalığı artırabilir. Bu kampanyalar, siber zorbalığın ne olduğunu, mağdurların deneyimlerini ve bu konuda nasıl yardım alınabileceğini vurgulayabilir. Böylece, toplumun genelinde siber zorbalığa karşı sıfır tolerans anlayışı geliştirilebilir. Sonuç olarak, medyanın siber zorbalıkla ilişkisi karmaşık bir konudur. Sosyal medyanın anonimlik, yayılma hızı ve paylaşımların etkileri gibi özellikleri, siber zorbalığın ortaya çıkmasına katkıda bulunur. Medya, siber zorbalık hikayelerini temsil ederken dikkatli olmalı ve bu konuda toplumsal farkındalığı artırmalıdır (Dursun vd. 2020).

2.3.3 Sosyal Medya ve Siber Zorbalık

Sosyal medya, internet tabanlı platformlar aracılığıyla kullanıcıların içerik paylaşımı, etkileşim kurma ve bilgi alışverişi yapma imkânı sağlayan bir iletişim aracıdır. Sosyal medya, bireylerin, işletmelerin, kuruluşların ve toplulukların dijital olarak birbirleriyle

bağlantı kurmasını ve bilgi paylaşmasını kolaylaştırır. Sosyal medya, çeşitli formatlarda içerik paylaşımına olanak tanır, bu içerikler arasında metinler, fotoğraflar, videolar, ses kayıtları ve canlı yayınlar bulunur (Koçyiğit ve Koçyiğit 2018).

Sosyal medyanın önemi günümüzde giderek artmaktadır. İnsanların sosyal medyayı yoğun bir şekilde kullanmasının birçok sebebi vardır. Sosyal medya, iletişim ve etkileşim imkânlarını genişletir, insanların dünyanın farklı yerlerinden insanlarla bağlantı kurmasını ve çeşitli kültürleri tanımasını sağlar. Aynı zamanda, haberleri anında takip etme, güncel olaylar hakkında bilgi sahibi olma ve fikirleri paylaşma imkânı sunar. Sosyal medya platformları, bireylerin ilgi alanlarına göre kişiselleştirilmiş içerikler sunarak kullanıcı deneyimini artırır ve bilgiye erişimi kolaylaştırır (Çıldan vd. 2012).

Sosyal medyanın avantajları arasında iletişim ve etkileşim imkânlarının artması, küresel bağlantıların güçlenmesi, haber ve bilgi paylaşımının kolaylaşması sayılabilir. Sosyal medya platformları, kullanıcılara reklam, pazarlama ve iş fırsatları sunar. Ayrıca, sosyal medya üzerindeki gruplar ve topluluklar, insanların benzer ilgi alanlarına sahip insanlarla bağlantı kurmasını sağlar (Aslan 2011). Ancak sosyal medyanın dezavantajları da vardır. Zamanın verimsiz bir şekilde harcanması, bilgi kirliliği, gizlilik ve güvenlik endişeleri, sosyal medya bağımlılığı gibi sorunlar ortaya çıkabilir. Ayrıca, sosyal medyada paylaşılan içeriklerin doğruluğu ve güvenilirliği konusunda da dikkatli olunmalıdır. (Kılıç, 2009).

Günümüzde teknolojinin hızlı gelişimiyle birlikte, sosyal medya platformları hayatımızın önemli bir parçası haline gelmiş, sosyal medyanın yükselişi, iletişim şekillerimizi, bilgi paylaşımını ve toplumsal etkileşimi değiştirmiştir. Ancak, sosyal medyanın getirdiği birçok faydanın yanı sıra, bazı olumsuz etkileri de göz ardı etmemiz mümkün değildir. Bu noktada, sosyal medyanın siber zorbalıkla ilişkisi önemli bir konu haline gelmektedir.

Sosyal medya, anonimlik sağlama ve hızlı yayılma gibi özellikleriyle siber zorbalığın ortaya çıkmasında etkili olabilmektedir. Anonimlik, bireylerin internet ortamında gizli kimliklerle hareket etmelerini sağlayarak, siber zorbalık yapan kişilerin sorumluluğunu gizlemelerine olanak tanır. Bu durum, saldırganların utanç verici, tehdit edici veya saldırgan içerikleri yaymalarına ve mağdurları kolayca hedef almalarına imkân verir (Damlapınar

2014). Öte yandan, sosyal medya platformları üzerindeki paylaşımların hızlı bir şekilde yayılabilmesi, siber zorbalığın etkisini artırır. Bir içerik bir kez paylaşıldığında, kullanıcılar arasında hızla yayılabilir ve geniş bir kitleye ulaşabilir. Bu da mağdurların daha fazla insan tarafından hedef alınma riskini artırır. Ayrıca, siber zorbalık içeriklerinin internet üzerinde kalıcı bir iz bırakması da, mağdurların travmatik deneyimlerini sürekli hatırlatması açısından olumsuz bir etki yaratır (Damlapınar 2014, Olkun 2022). Ayrıca sosyal medya platformları, geniş bir kullanıcı kitlesiyle iletişimi kolaylaştırır ve bu da potansiyel olarak siber zorbalık vakalarının artmasına neden olabilir. Aynı zamanda, sosyal medya, zorbalık eylemlerinin daha geniş bir kitleye yayılmasını sağlayarak, zorbalığın etkisini ve zararını artırabilir.

Sonuç olarak, medya ve siber zorbalık günümüzün önemli konuları arasında yer alır. Medyanın gücü, insanları etkileme potansiyeli taşıırken, siber zorbalık da dijital dünyada insanların güvenliğini tehdit eder. Medya kuruluşlarının sorumlulukları ve kullanıcıların bilinçli davranışları, medyanın daha olumlu bir güç olmasını sağlayabilir ve siber zorbalıkla mücadeleye katkıda bulunabilir.

2.3.4 Spor Medyası ve Siber Zorbalık

Spor medyası, sporla ilgili haberlerin yayınlandığı, spor etkinliklerinin takip edildiği ve analiz edildiği medya kanallarını ifade eder. Bu medya kanalları televizyon, radyo, gazete, dergi, internet siteleri, sosyal medya platformları ve diğer dijital yayınları içerir. Spor medyası, sporun popüleritesi ve küresel çapta ilgi görmesiyle birlikte giderek daha önemli bir role sahip olmuştur (Aytaç vd. 2022). Spor medyasının temel işlevleri arasında haber sunma, yorum yapma, analiz yapma, maç ve etkinlikleri canlı yayınlama, röportajlar gerçekleştirme, sporcuların profillerini ve istatistiklerini paylaşma gibi unsurlar bulunur. Spor medyası, spor olaylarını toplumun geniş bir kesimine aktararak izleyicilere ve okuyuculara gerçek zamanlı bilgi sağlar (Çevikel 2013).

Spor medyasının toplum üzerinde büyük bir etkisi vardır. Öncelikle, spor medyası spor olaylarını geniş kitlelere aktardığı için toplumun sporla ilgilenme düzeyini artırır. İnsanlar spor medyası aracılığıyla takımlarının, sporcuların ve rekabetlerin hikayelerini öğrenir ve bu etkinliklere katılır. Spor medyası aynı zamanda toplumun sporla ilgili tartışmalara katılmasını sağlar, spor hakkında konuşma ve düşünme kültürünü teşvik eder (Tozlu ve Solak 2007).

Spor medyasının güvenilirlik ve sorumluluk ilkeleri oldukça önemlidir. Spor medyası haberleri objektif ve doğru bir şekilde sunulmalıdır. Gerçeklere dayalı bilgiler sağlamak, doğru kaynakları kullanmak ve yanlışlık veya çarpıtmalardan kaçınmak, medyanın güvenilirliğini artırır. Aynı zamanda, spor medyasının etik kurallara uyması ve hassas konuları dikkatli bir şekilde ele alması gerekmektedir. Spor medyasının sorumlulukları arasında, toplumu yanlış bilgilendirmekten kaçınmak, sporcuların özel hayatlarına saygı göstermek, yanlış davranışları veya doping gibi hileli eylemleri ortaya çıkarmak, gençleri ve izleyicileri olumsuz etkileyebilecek içeriklerden kaçınmak yer alır. Spor medyasının güvenilir ve sorumlu bir şekilde hareket etmesi, toplumun spor haberlerine ve analizlerine güven duymasını sağlar ve sporun olumlu değerlerini korur (Durmaz 2022).

Spor haberleri, geniş bir kitleye ulaşan ve sporcuların performanslarını takip etmelerini sağlayan önemli bir iletişim aracıdır. Ancak, bazı spor haberleri maalesef siber zorbalığın yayılmasına katkıda bulunabilir. Özellikle gazeteler, dergiler ve çevrimiçi spor haber siteleri, bazı durumlarda sporculara yönelik saldırgan başlıklar, aşağılayıcı yorumlar veya spekülasyonlar içerebilir. Spor haberlerindeki siber zorbalığın bir örneği, sporcuların özel hayatlarının gizliliğinin ihlal edilmesidir. Magazin basını, özel fotoğrafların veya haberlerin yayınlanması yoluyla sporcuların kişisel yaşamlarına müdahale edebilir. Bu, sporcuların psikolojik ve duygusal sağlığına zarar verebilir ve performanslarını olumsuz etkileyebilir (Serin 2012, Yücetürk ve Ağın 2022).

Siber zorbalık, kadın sporculara yönelik olarak özellikle ciddi bir sorun olmuştur. Kadın sporcular, fiziksel görünüşleri, cinsiyetleri ve yetenekleri üzerinden hedef alınabilirler. Maalesef, bazı spor medyası organları ve sosyal medya kullanıcıları, kadın sporcuları aşağılama, cinsiyetçi ve cinsel içerikli saldırılarla hedef alarak onların itibarını zedelemeye çalışır. Bu tür siber zorbalık, kadın sporcuların kendilerine olan güvenlerini sarsabilir ve motivasyonlarını azaltabilir. Ayrıca, genç kızlara ve diğer sporculara da olumsuz bir örnek teşkil ederek, kadın sporcuların spor dünyasında daha az temsil edilmelerine neden olabilir (Aktaş Üstün ve Ekin 2021). Bu nedenle, spor medyasında kadın sporculara yönelik siber zorbalığın farkındalığının artırılması ve bu tür saldırılara karşı sıkı önlemler alınması önemlidir. Kadın sporcuların güvenli bir ortamda performans sergileyebilmeleri ve potansiyellerini tam anlamıyla ortaya koyabilmeleri için medya kuruluşları, spor organizasyonları ve toplumun tamamı destekleyici bir rol oynamalıdır.

3. GEREÇ ve YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Mevcut araştırma, nitel araştırma paradigması temel alınarak fenomenoloji modeline göre desenlenmiştir. Fenomenolojik yaklaşımın amacı durum içinde yer alan bireylerin algılarından fenomeni tanımlamak ve kişileri aydınlatmaktır. Bir başka deyişle fenomeni, yaşanmış deneyimlerle tanımlamaktır. Mevcut araştırmada bir fenomen olarak siber zorbalık, olguyu deneyimlemiş spor medyası işgörenlerinin algılarından tanımlanmaya çalışılmıştır.

3.2. Katılımcılar

Çalışmaya yazılı veya görsel spor medyasında çalışan 27 denek katılmıştır. Katılımcılar kriter örnekleme yöntemine göre belirlenmiş ve katılım için ön şart herhangi bir sosyal medya platformunda en az 25.000 takipçisi olmak olarak belirlenmiştir. Toplanan verilerin çeşitliliği bakımından katılımcıların farklı pozisyonlarda çalışıyor olması esas alınmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması $36,00 \pm 7,61$ ve mesleki kıdem yılı $13,03 \pm 7,22$ olarak hesaplanmıştır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada kullanılan veri toplama aracı 2 kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda katılımcıların kişisel bilgilerinin elde edilebilmesi amacıyla hazırlanmış 3 kapalı uçlu soru bulunmaktadır. Veri toplama aracının ikinci kısmında ise literatür incelenerek hazırlanmış ve uzman görüşü alınarak revize edilmiş 5 açık uçlu soru yer almaktadır.

3.4. Veri Toplama Prosedürü

Çalışmada tüm uygulamalar Helsinki 1982 bildirgesine uygun şekilde gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında Hatay MKÜ Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan gerekli etik onay alınmıştır. Çalışmada veriler çalışmaya katılımda gönüllü olmayı kabul eden spor medyası çalışanları ile online görüşmeler yapılarak toplanmış olup, onam vermeyenler ile görüşmeler gerçekleştirilmemiştir. Veri toplamak için katılımcılarla yapılan görüşmeler Zoom platformu kullanılarak kayıt altına alınmış ve görüşmelerden elde edilen kayıtlar deşifre edilmiştir. Böylece görüşmeler neticesinde elde edilen ses dosyaları Microsoft Word metin belgesine dönüştürülmüştür.

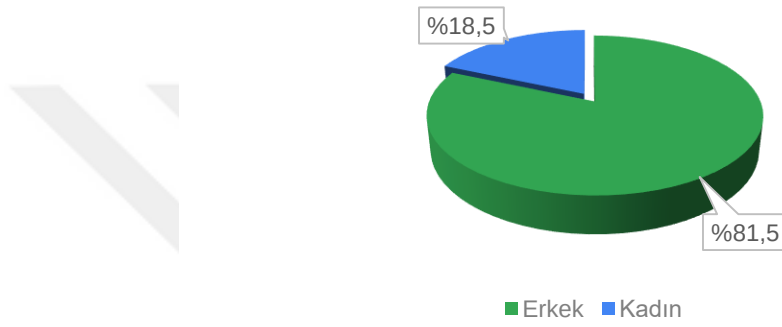
3.5. Verilerin Analizi

Nitel araştırmalarda betimsel ve içerik analizi kullanılabilir. Derinlemesine analiz gerektirmeyen verilerin işlenmesinde betimsel analiz kullanılırken, elde edilen verilerin daha yakından incelenmesi, bu verileri açıklayan kavram ve temalara ulaşılması gerektiğinde içerik analizi kullanılır. Mevcut araştırmada katılımcıların kişisel bilgilerinin dağılımlarında betimsel analiz, ortaya çıkan temel görüşlerin belirlenmesinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Ortaya çıkan görüşler tema, kod ve kategorilere ayrılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde katılımcıların kişisel bilgilerinin dağılımları ve siber zorbalık hakkındaki görüşlerini içeren analiz sonuçları grafik ve çizelgeler şeklinde verilmiştir.

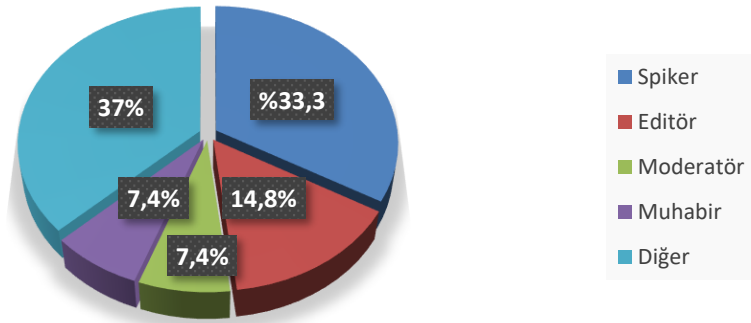
Katılımcıların cinsiyetlerinin dağılımları

Şekil 4. 1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

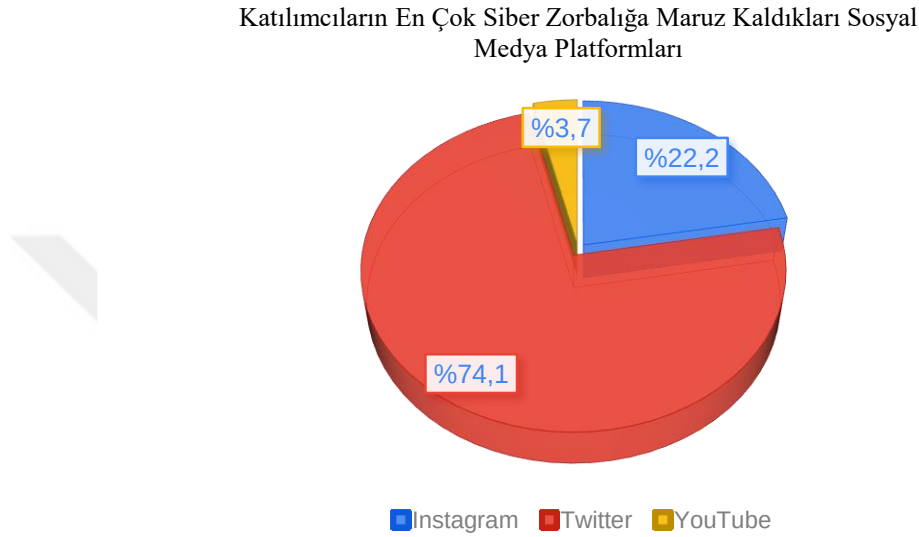
Çalışmaya katılan katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı Grafik 1’de gösterilmektedir. Buna göre katılımcıların %81,5’i Erkek (N=22), %18,5’i ise Kadın (N=5)’dir.

Katılımcıların Mesleki Pozisyonlarının Dağılımları

Şekil 4. 2. Katılımcıların Mesleki Pozisyonlarının Dağılımları

Çalışmaya katılan katılımcıların mesleki ünvanlarına göre dağılımı Grafik 2’de gösterilmektedir. Buna göre katılımcıların %33,3’ü Spiker (N=9), %14,9’i Editör (N=4), %7,4’ü Moderatör (N=2), %7,4’ü Muhabir (N=2) ve %37’si ise (N=10) diğer meslek gruplarında görev yapmaktadırlar.

Şekil 4. 3. En Çok Siber Zorbalığa Maruz Kalınan Sosyal Medya Platformu

Çalışmaya katılan katılımcıların en çok siber zorbalığa maruz kaldıkları sosyal medya platformlarına göre dağılımları Grafik 3’de gösterilmektedir. Buna göre katılımcıların %74,1’i Twitter (N=20), %22,2’si Instagram (N=6) ve %3,7’si YouTube (N=1) üzerinden siber zorbalığa maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların mesleki kariyerleri boyunca karşılaştıkları siber zorbalık hakkındaki görüşleri ile ilgili ilk soruya vermiş oldukları yanıtlara göre oluşturulan tema, kod ve kategoriler Tablo 4.1’de gösterilmektedir.

Tablo 4 1.Katılımcıların Mesleki Kariyeriniz Boyunca Katılımcısı Karşılaştıkları Siber Zorbalık Hakkındaki Görüşleri

Açıklayıcı Kategori	Alt Kategori	Kodlar	Kodların Tanımlanması
Siber Zorbalık Görüşleri	*Negatif	✓ Eğitimsizlik	❖ Okuduğunu anlamama
			❖ Empati eksikliği
			❖ Sözel
		✓ Saygısızlık	❖ Farklı görüşler
			❖ Cinsiyetçilik
			❖ Duygusal
	*Nötr	✓ Hastalık	❖ Gerçekle bağı koparma
		✓ Umursamama	❖ Kalabalık ortam
			❖ Küçük çocuklar
		✓ Alışma	❖ Yeni medya
			❖ Başka çare yok

Analiz sonuçlarına göre katılımcıların siber zorbalık hakkındaki görüşleri iki temel kategori altında toplanmaktadır. Bu kategoriler negatif görüşler ve nötr görüşler olarak isimlendirilmiştir. Negatif görüşlere sahip olan katılımcıların görüşleri eğitimsiz, saygısızlık ve hastalık kodları altında incelenmiştir. Örneğin eğitimsizlikten rahatsız olan K18’in ilk soruya vermiş olduğu cevap şu şekildedir. K18; «*Haberin veya bir bilginin yanlış çıkmasından çok yanlış anlaşılmasından dolayı sıkıntı olabiliyor. Bu da kişinin okuduğunu doğru anlayamaması veya tam okumamasından kaynaklı. Elbette bizim de hatalarımız oluyor fakat hata ayrı yanlış farklı. Tepkilerimizi ise yüksek dozda vermek toplumsal bir sorun. Bu sadece sosyal medya için geçerli değil, hayatın her alanında böyle. Kendimizi eğitmediğimiz sürece de böyle devam edecek.*»

Siber zorbalık hakkında negatif düşüncelere sahip olan katılımcıların birçoğu taraftarların sosyal medya üzerinden saygısızca ve zaman zaman hakaret düzeyine varabilen davranışlarından oldukça rahatsızlar. Örneğin K15; «*İnsanların farklı görüşlere karşı düşmanca tavrı bulunuyor. Tuttukları takıma karşı ya da sevdikleri sporcuya karşı olumsuz bir görüşte linç etmeye varan tepkiler geliyor. Kişisel sosyal medya hesabım olduğunu defalarca belirtmem rağmen değişen bir şey olmuyor.*» şeklindeki görüşünden taraftarların farklı görüşlere karşı olan tahammülsüzlüklerini saygısızca dile getirebildiklerini anlayabiliyoruz. Araştırmamızın bir diğer önemli bulgusu Kadın katılımcıların Erkek katılımcılara oranla “cinsiyetçi” söylem tarzından oldukça rahatsız olmaları. Örneğin K5;

«*Rakip taraftarlar tarafından cinsiyetçi ve aşağılayıcı hakaretler*» cümlesi ile duygularını ifade ederken; K25; «*Saygısızlık, laubalilik, cinsiyetçi bakış açısı*» diyerek cinsiyetçi söyleme dikkat çekiyor. Erkek katılımcılar ise herhangi bir cinsiyetçi söylem üzerinde durmuyorlar.

Siber zorbalık ile ilgili nötr görüşlere sahip olan katılımcıların varlığı da azımsanmayacak düzeydedir. Bu görüşlere sahip olan bazı katılımcılar görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir. K8; «*Umursamıyorum. Çoğu küçük çocuklar.*» K23; «*Normal karşılamaktan başka çare yok.* »

Katılımcıların pandemi döneminde siber zorbalığın artıp artmadığına yönelik olarak düşüncelerine göre oluşturulmuş olan kategori, kod ve bu kodların tanımlarına ilişkin bulgular Tablo 4.2' de gösterilmektedir.

Tablo 4 2. Pandemi Döneminde Siber Zorbalık

Açıklayıcı Kategori	Alt Kategori	Kodlar	Kodların Tanımlanması
Pandemi Döneminde Siber Zorbalık	*Arttı	✓ Ekonomik	❖ Ülke ekonomisi
			❖ Tüketim
			❖ Bağlılık
	*Değişmedi	✓ Psikolojik	❖ Baskıdaki artış
			❖ Yalnızlık
		✓ Sosyolojik	❖ Toplumsal yapı
		✓ Düzey	❖ Aynı seviyede
			❖ Hep vardı

Katılımcıların pandemi döneminde siber zorbalığın artıp artmadığına yönelik görüşleri iki alt kategoride toplanmıştır. Katılımcıların önemli bir kısmı arttığını düşünürken; bir kısmı değişmediğini vurgulamıştır. Arttığını savunan katılımcılar bu artışın sebeplerini ekonomik, psikolojik ve sosyolojik nedenlere bağlamışlardır.

Örneğin; K4; «*Kesinlikle arttı. Özellikle pandemi nedeniyle psikolojik baskı yaşayan insanların sosyal medyadaki şiddet seviyeleri arttı*» şeklinde duygularını ifade ederken, K17; «*Evet. İnsanlar evlere kapandığı süreçte ve ülkenin sosyo-ekonomik durumuyla birlikte daha tahammülsüz bir hale geldiklerinden, empati kurmayı azaltarak en ufak konularda dahi çok daha çabuk zorbalıkta bulunuyorlar*» diyerek sosyo-ekonomik zorluklara dikkat çekmiştir. Yine K18; «*Arttı elbette çünkü insanlar sosyal yaşamdan kısıtlandıkları ve yalnızlaştıkları*

için bu mecrayı bir terapi yeri olarak görüyorlar. Bu terapinin yolunun da sağa sola öfke kusmak veya hakaret etmek olduğunu düşünüyorlar» diyerek artışın psikolojik boyutlarına dikkat çekmiştir. K26; ise «Ben arttığını düşünüyorum çünkü insanlar vaktinin çok büyük bir kısmını sosyal medyada harcamaya başladı ve bu da siber zorbalık gösterebilecek insanlarda artı fırsata dönüştü» şeklinde düşüncülerini ifade etmiştir.

Katılımcıların belirli bir kısmı ise (N=5) pandemi döneminde herhangi bir artışın yaşanmadığını, siber zorbalığın hep olduğunu ve seviyesinde herhangi bir artış olmadığını vurgulamışlardır.

Katılımcıların siber zorbalığa en çok hangi faktörlerin neden olduğuna yönelik olarak düşüncelerine göre oluşturulmuş olan kategori, kod ve bu kodların tanımlarına ilişkin bulgular Tablo 4 3' te gösterilmektedir.

Tablo 4 3. Siber Zorbalığa Neden Olan Faktörler

Açıklayıcı Kategori	Alt Kategori	Kodlar	Kodların Tanımlanması
Siber Zorbalığa Neden Olan Faktörler	*Demografik	✓ Eğitim	❖ Yetersiz eğitim
			❖ Eğitilemeyen toplum
		✓ Gelir	❖ Gelir düşüklüğü
			❖ Kolay yoldan para
	*Psikolojik	✓ Gizlenme	❖ Kimliği gizleme
			❖ Anonim olabilme
			❖ İhtiyaç
		✓ Hırs	❖ Kendini gerçekleştirme
			❖ Haklı olma dürtüsü

Katılımcıların siber zorbalığa neden olan faktörlere ilişkin görüşleri demografik ve psikolojik nedenler kategorileri altında toplanmıştır. Demografik nedenler arasında katılımcılar sıklıkla taraftarların yetersiz eğitim seviyelerine dikkat çekmiş ve siber zorbalığı yapıyor olmalarının temel nedenini bu duruma bağlamışlardır. Örneğin K21; «Eğitmediğin toplumdan ne bekliyorsun? Barbarca tavırlar, empatiden yoksunluk, zanda bulunma vb. ilkel davranışların tümüne zorbalık demiyor muyuz zaten? Eğitmediğin toplumdan her türlü pislği bekleyebilirsin. » diyerek eğitimin önemine dikkat çekmiştir. Gelir düzeyindeki düşüklüğünde siber zorbalığın nedenleri arasında gösterilmesi gerektiğini düşünen K4; «Finansal problemi olanların yaşantılarındaki stresin buna ciddi anlamda etkisi olduğunu görüyorum» diyerek bu duruma dikkat çekmiştir.

Siber zorbalığa neden olan faktörler arasında katılımcıların sıklıkla dile getirdikleri psikolojik kategori gizlenebilme olarak karşımıza çıkmaktadır. Siber ortamlarda kişiler kendi kimliklerini farklı hesaplarla kolayca gizleyebildikleri için kendilerinin rahat hareket edebilecekleri boş bir alan yaratmış oluyorlar. Yaratılmış olan bu ortamda fikirlerini hoyratça dile getirebiliyorlar. Örneğin, K22 bu durumu şu şekilde açıklamaktadır; «Anonim olmak, anonim hesaplar bunu daha çok yapıyor. Fark edilme isteği, ben de buradayım ve bir fikrim var düşüncesi. Edilgenliklerini sonlandırma isteği.» Yine K15 bu konudaki görüşünü; «Normalde ulaşılamayacak insanlara kolay ulaşabiliyor olmak en büyük etken. Çoğu insan yapılan hakaretlere karşı yasal bir yol gütmeyip bloklama ile o kişiyi takip etmesini engelliyor. Ama bu o kişilerin başka insanları taciz etmesine neden oluyor» şeklinde dile getirmektedir.

Katılımcıların siber zorbalıktan etkilenip etkilenmediklerine yönelik olarak ortaya koymuş oldukları görüşlerine göre oluşturulmuş olan kategori, kod ve bu kodların tanımlarına ilişkin bulgular Tablo 4.4’ te gösterilmektedir.

Tablo 4 4. Siber Zorbalıktan Etkilenme Durumu

Açıklayıcı Kategori	Alt Kategori	Kodlar	Kodların Tanımlanması
Siber zorbalıktan etkilenme	*Etkilenmiyor	✓ Dikkate Almama	❖ Tecrübe
			❖ Tarafsızlık
	*Etkileniyor	✓ Motivasyon	❖ Moral bozukluğu
			❖ Komik duruma düşme
	*Etkileniyor	✓ Otokontrol	❖ Enerji kaybı
			❖ Güvensizlik
	*Etkileniyor	✓ Otokontrol	❖ Fikir beyan etmeme
			❖ Dikkatli olma

Katılımcıların siber zorbalıktan etkilenip etkilenmeme görüşlerine göre ortaya koydukları düşünceler iki kategori altında toplanmıştır. Bunlardan ilki katılımcıların etkilenmedikleri yönündedir. Herhangi bir siber zorbalıktan etkilenmeyen katılımcıların etkilenmeme sebeplerini ortaya koyarken kendi tecrübelerine ve tarafsız olabilmelerine yönelik vurguları dikkat çekmiştir. Örneğin K9; «Sosyal medyayı etkin kullanıyorum. Bu konuda tecrübeliyim. Ne yaptığımı çok iyi bildiğim için beni etkilemez.» şeklindeki ifadesinde tecrübesine vurgu yaparken, K12; «Her çevreden geldiği sürece beni çok

etkilemiyor. Yani a ve b takımı taraftarları aynı anda lince başladıysa tarafsız kalabildiğime olan inancım artıyor» şeklinde belirttiği düşüncesi ile tarafsızlığına vurgu yapıyor.

Katılımcıların bir diğer kısmı ise siber zorbalıktan etkilendikleri yönünde görüş beyan etmişlerdir. Bu görüşleri genel olarak motivasyon eksiklikleri ve otokontrolün artmasına neden oluştundaki serzenişler çerçevesiyle. Örneğin K21; «Siber zorbalık ile Komik duruma düşme ya da başkaları tarafından rahatsız edilme endişesi insanları sorunu dillendirmekten ya da çözmeye çalışmaktan alıkoyabiliyor ve tüm düşünce biçimini negatif etkiliyor. Üstelik yakın çevreden başlamak üzere, herkesin tekrar tekrar zorbalığı hatırlatan mesajları işleri içinden çıkılmaz hale getirebiliyor. Tüm bunların aşılması ve insanların yeniden özgüvenlerine kavuşmaları için; durup tüm bunları o an olduğunu ve devam etmeyeceğini düşünecek kadar sağlıklı bir psikolojiye sahip olmasından geçiyor» şeklinde belirttiği düşünce ile komik duruma düşme korkusu yaşadığını ortaya koyuyor. Yine K15; Örneğin «Türk futbolu gibi bazı konularda sosyal medya üzerinden fikir beyan etmiyorum. Böylece daha az gereksiz tepkiler vb ile muhatap oluyorum» diyerek aslında siber zorbalıktan etkilendiğini ancak muhatap olmamak için bazı konular hakkında fikir beyan etmeyerek bu durumdan kaçtığını belirtiyor. K22'nin bu konudaki görüşüne bakacak olursak «Sosyal medyada yazdıklarımıza çok dikkat ettiğimiz için artık son dönemde bunlarla fazla karşılaşmıyorum. Ancak ister istemez yapacağınız her paylaşımı hatta ve hatta işyerinde yazdığım haberlerde bile otokontrol mekanizmamı devreye geçiriyor ister istemez» diyerek aslında yazmak istedikleri üzerinde bir baskının olduğunu kabul etmiş oluyor.

Katılımcıların siber zorbalığın nasıl önlenilebileceğine yönelik görüşlerine göre oluşturulmuş olan kategori, kod ve bu kodların tanımlarına ilişkin bulgular Tablo 4.5'te gösterilmektedir.

Tablo 4 5. Siber Zorbalığın Önlenmesine Yönelik Görüşler

Açıklayıcı Kategori	Alt Kategori	Kodlar	Kodların Tanımlanması
Önlenmeye Yönelik Görüşler	*Önlenebilir	Eğitim	Toplumsal
			Sosyal medya eğitimi
		Yasal Tedbirler	Yaptırımlar
			Kanuni düzenlemeler
			Etkin denetim
	*Önlemez	Yapısal	İnternet Sansür

Katılımcılara siber zorbalığın önlenmesine yönelik olarak yöneltilen soruya verdikleri yanıtlar iki alt kategori altında toplanmıştır. Önlenebileceğini düşünen katılımcılar eğitimin önemli bir değişken olduğunu vurgulamışlardır. Örneğin K17; «İnsanlara bilinçlenmeleri açısından yeterli bir düzeyde sosyal medya eğitimi verilmeli. Şu an için bazı üniversitelerde sadece iletişim fakültesi öğrencileri bu konuda ders alıyor fakat günümüzde bu konu çok ciddi bir hal almakta. Bu nedenle ortaokul veya liselerden itibaren sosyal medya konusunda ders verilmeli» sözüyle sosyal medya eğitimine vurgu yaparken; K18 «Bunun yolu elbette toplumun eğitim düzeyinin artması ve belki de caydırıcı cezalar. İnsanlar ya korkuyla ya da eğitimle düzelir. Temennim elbette ikincisi. Ancak bunun için ekonomik ve psikolojik refaha nispeten ulaşılması şart» diyerek hem eğitime hem de yasal tedbirlere vurgu yapmaktadır. Katılımcıların yasal tedbirlerin alınması ile siber zorbalığın önlenebileceğine yönelik görüşleri de dikkat çekicidir. Örneğin K15; «Hakaret vb yapan insanların bunun bir bedeli olacağını bilmesi bu tür olayların sayısını azaltacaktır. İnsanlar ettikleri hakaret ya da tacizlerin bir yaptırımı olmayacağını bildiğinden ya da düşündüğünden dolayı çok hakaret istediğini yazıp söyleyerek insanlara hakaret edebiliyor» K19 ise «Fake adreslerin kullanımının sınırlandırılması gerekiyor. Gerçek kimlik, her zaman insanı sorumluluk sahibi yapar ve adımlarına dikkat eder » diyerek yasal düzenlemelerin yapısı hakkında görüşlerini ortaya koymuştur.

Siber zorbalığın önlenmeyeceğini düşünen katılımcılarda genel olarak internetin yapısına ve sansüre dikkat çekiyorlar. Örneğin K20 «Önlenebileceğini düşünmüyorum. sosyal medya platformlarının daha sıkı denetlenmesi çözüm olabilir, bu da sansüre kapı açar» diyerek önleme çabalarının sansüre neden olabileceği yönündeki endişelerini dile getiriyor. Yine K22 ise; «Bu konuda bir şeyler yapabilmek, internetin ve sosyal medyanın yapısı nedeniyle bana kalırsa çok kolay değil. Burada platformlara çok büyük görev düşüyor bana kalırsa» diyerek internetin yapısından dolayı bu durumların çok kolay önlenemeyeceğini belirtiyor.

5. TARTIŞMA

Mevcut araştırma görsel veya yazılı medyada farklı pozisyonlarda işgörenlerin maruz kaldıkları siber zorbalık hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma bulguları incelendiğinde katılımcılarının çoğunluğunun erkeklerden oluşması dikkat çekicidir. Bu duruma kadın katılımcıların çevrimiçi görüşmeyi kabul etmemelerinin yanısıra spor medyası alanında kadın istihdamının az olması da sebep olarak gösterilebilir. Nitekim kadınların spor medyasında istihdamını ve cinsiyet ayrımcılığını araştıran bir çalışma bulgusuna göre “erkek egemenliğinde olan bir sektör olması ve sektörde kadınlara ait görev pozisyonlarının pek fazla bulunmaması sebebiyle kadın spor gazetecileri mesleğe başlama döneminde bir takım zorluklar yaşamakta ve kendilerini kanıtlamak için erkeklere oranla çok daha fazla mücadele etmek zorunda kalmaktadırlar” (Dinç 2019). Bir başka çalışma bulgusuna göre ise medyada kadın gazetecilerin istihdam ve yönetim kademelerindeki oranları, medya dışındaki diğer alanlardan çok farklı olmamakla birlikte düşük bir orana sahiptir (Özsoy, 2016).

Çalışma bulgularına göre ayrıca katılımcıların %33,3’ü Spiker (N=9), %14,9’i Editör (N=4), %7,4’ü Moderatör (N=2), %7,4’ü Muhabir (N=2) ve %37’si ise (N=10) diğer meslek gruplarında görev yapmaktadırlar. Ayrıca katılımcıların %74,1’i Twitter (N=20), %22,2’si Instagram (N=6) ve %3,7’si YouTube (N=1) üzerinden siber zorbalığa maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Yani en yoğun şekilde siber zorbalığa maruz kalınan platform twitterdir. Yapılan güncel bir araştırmaya göre Twitter’da sınırlı metin uzunluklarından, internet argosunun kullanımından, alaycılık ve doğal dil belirsizliklerinden kaynaklanan sorunlar nedeniyle saldırganlığın tespiti zor olabilmektedir (Özbay 2022).

Analiz sonuçları katılımcıların kariyerleri boyunca maruz kaldıkları siber zorbalık hakkında negatif ve nötr şeklinde olmak üzere iki temel görüşe sahip olduklarını göstermiştir (Tablo 4.1). Negatif görüşe sahip olan katılımcılar genelde eğitimsizlik, saygısızlık ve hastalık şeklinde görüş bildirmişlerdir. Buna karşılık nötr görüşe sahip katılımcılar ise umursamama ve alışma şeklinde görüş bildirmişlerdir. Anlaşılabileceği üzere her iki görüşe sahip katılımcılarında siber zorbalığa maruz kaldıkları ama bazılarının bu durumu önemsemediği veya alıştığı anlaşılmaktadır. Alan yazın incelendiğinde

bireylerin siber zorbalıkla başa çıkmak için farklı stratejiler izledikleri anlaşılmaktadır. Türk ve Şenyuva (2022)' nin aktardıklarına göre siber zorbalıkla başa çıkma konusunda mağdurlar, siber zorbayı engellemek, kullanıcı hesaplarının şifrelerini değiştirmek, cep telefonu numarasını değiştirmek, servis sağlayıcısıyla iletişime geçmek, yasal mercilere başvurmak gibi yöntemlere başvurumaktadırlar. Bunların yanı sıra siber mağdurun tercih ettiği yöntemler arasında siber zorbayı uyarmak, yardım istemek, siber zorbalık davranışı gösteren kişi veya kişilere aynı şekilde karşılık vermek, sanal ortamdan uzaklaşmak ve görmezden gelmek de yer almaktadır. Yani görmezden gelmek ve umursamamak bir seçenektir. Yine Türk ve Şenyuva (2022)' nin aktardıklarına göre ergenler siber zorbalıkla başa çıkmak için üç farklı yöntem kullanmaktadırlar. Bunlar, tepkisel, önleyici ve hiçbir şey yapmama şeklindedir. Tepkisel başa çıkma stratejileri, mesajları silerek veya görmezden gelerek durumdan kaçınmayı; önleyici başa çıkma stratejileri ise siber zorbayla konuşma ve güvenliğin artırılmasını içermektedir.

Katılımcıların Pandemi sürecinde siber zorbalığın artıp artmadığına ilişkin görüşleri incelendiğinde görüşlerin iki alt kategori altında toplandığı anlaşılmaktadır (Tablo 4.2). Pandemi döneminde siber zorbalığın arttığı görüşünde olan katılımcıların görüşleri ekonomik, psikolojik ve sosyolojik kodlara sahiptir. Ülke ekonomisinin durumu, tüketim alışkanlıklarındaki farklılıklar ve yalnızlık gibi faktörler Bu kodlara göre Pandemi döneminde siber zorbalığı artırmıştır. Buna karşılık Pandemi döneminde siber zorbalığın artmadığı görüşüne sahip olan katılımcılar ise siber zorbalığın hep var olduğunu belirtmişlerdir. Pandemi döneminde 486 öğretmen ile gerçekleştirilen nicel bir araştırmada Covid-19 sürecinde öğretmenlerin bireysel ihtiyaç ve sorunlarının kurumsal olarak gözetilmediği hallerde siber zorbalık algısının meydana geldiği vurgulanmıştır (Deniz ve Iriz 2020).

Katılımcıların sosyal medya siber zorbalığının temel nedenleri hakkındaki görüşleri incelendiğinde demografik ve psikolojik olmak üzere iki alt kategoride toplandığı görülmektedir. Demografik kategorisini eğitim, gelir ve gizlenme kodları temsil ederken, psikolojik kategorisini gizlenme ve hırs kodları temsil etmektedir (Tablo 4.3). Buna göre katılımcılar siber zorbalığın nedeni olarak bireylerin yetersiz eğitime sahip olması, harcanabilir gelir düşüklüğü, sosyal medyada anonim olabilme ve gerçek kimliğini gizleyebilme ile haklı olduğunu ispat etme dürtüsü olduğunu ifade etmişlerdir. Alan yazın

incelendiğinde gelir seviyesinin siber zorbalık nedenleri arasında olduğu anlaşılmaktadır. Beyazıt vd. (2017) tarafından 417 ergen birey ile gerçekleştirilen bir çalışmada aile gelir seviyesinin siber zorbalığı anlamlı şekilde etkilediği tespit edilmiştir. Soares vd. (2015) tarafından gerçekleştirilen bir sistematik derleme çalışmasında ülkede gelir ve eğitim seviyesinin yüksek olması durumunda ergenlerde görülen siber zorbalık azalmaktadır. Sosyal medyada anonim bir kimliğe sahip olmak da siber zorbalığın nedenleri arasındadır. Uluslararası literatür incelendiğinde anonimlik ve siber zorbalığa etkileri hakkında detaylı bilgiler elde etmek mümkündür. Örneğin Barlet (2015) anonim kimlik ile siber zorbalık arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit etmiş, Barlet vd. (2016) ise saldırganın (siber zorbanın) algıladığı anonimliğin daha sonraki siber zorbalık davranışları için önemli bir risk faktörü olduğunu ifade etmiştir. Wang vd. (2020) tarafından gerçekleştirilen güncel bir çalışma bulgusuna göre ise anonimlik siber zorbalığı doğrudan etkilemezken, ahlaki kopukluk ile birleştiğinde siber zorbalığı tetiklemektedir.

Katılımcıların siber zorbalıktan etkilenip etkilenmediklerine yönelik görüşleri incelendiğinde ise bazılarının etkilenmediği bazılarının ise etkilendiği anlaşılmaktadır (Tablo 4.4). Buna göre siber zorbalıktan etkilenmeyenler genellikle siber zorbalığı dikkate almadıklarını beyan etmişlerdir. Etkilenenler ise motivasyon kaybı yaşadıklarını bununda enerji kaybına neden olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca güvensiz hissettiklerini zaman zaman fikir beyan etmekten kaçındıklarını ve sosyal medya kullanırken dikkatli olmaya özen gösterdiklerini belirtmişlerdir.

Katılımcıların sosyal medyada siber zorbalığın önlenmesine ilişkin görüşleri incelendiğinde de bazı katılımcılar siber zorbalığın eğitim ve yasal tedbirler yolu ile önlenebileceğini düşünürken, bazıları ise bu durumun önlenemeyeceğini düşünmektedir (tablo 4.5). Siber zorbalığın eğitim ve yasal tedbirler yoluyla engellenebileceğini düşününler sosyal medya eğitiminin ve yaptırımlar ile kanuni düzenlemelerin hayata geçmesinin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra etkin bir denetim mekanizmasında siber zorbalığın önüne geçmede etkili olabileceği fikri hâkimdir.

6. SONUÇ

Spor medyası ve siber zorbalık arasındaki ilişki, günümüzün dijital çağında önemli bir konudur. Spor medyası, spor haberlerini yayınlarken siber zorbalığın yayılmasına katkıda bulunabilmektedir. Özellikle sosyal medya platformları, sporcuların hedef alındığı ve saldırılara maruz kaldığı bir alan haline gelmiştir. Spor medyasının bu konuda daha fazla sorumluluk alması gerekmektedir.

Siber zorbalıkla mücadelede spor medyasına düşen görevler bulunmaktadır. İlk olarak, spor medyasının etik standartlara sıkı bir şekilde bağlı kalması önemlidir. Haberlerde sporcuların kişilik haklarına saygı gösterilmeli ve siber zorbalık içeren içeriklerden kaçınılmalıdır. Ayrıca, spor medyasının siber zorbalık konusunda toplumda farkındalık yaratması ve sporcuları desteklemesi gerekmektedir.

Spor medyasının siber zorbalıkla mücadelede etkin bir rol oynaması için işbirliği yapması önemlidir. Spor federasyonları, spor kulüpleri, medya kuruluşları ve diğer ilgili taraflar birlikte çalışarak siber zorbalığı önlemeye yönelik politikalar ve programlar geliştirmelidir. Bu çözüm yolları, sporcuları korumak ve siber zorbalığı azaltmak için etkili adımlar atılmasını sağlayabilir.

Gelecekte spor medyası ve siber zorbalık arasındaki ilişki hakkında bazı potansiyel gelişmeler beklenmektedir. Teknolojinin hızla ilerlemesiyle birlikte, sporcuların siber zorbalığa maruz kalma riski artmaktadır. Bu nedenle, spor medyasının daha da duyarlı hale gelmesi ve teknolojiye ayak uydurması gerekmektedir (Akkaya ve Kaplan 2014).

Gelecekteki potansiyel gelişmeler arasında, yapay zeka ve otomatik filtreleme sistemlerinin kullanımı da yer almaktadır. Bu sistemler, siber zorbalığı tespit etmek ve engellemek için kullanılabilir. Ayrıca, sosyal medya platformlarının daha etkin moderasyon politikaları benimsemesi ve kullanıcılarına daha güvenli bir ortam sunması beklenmektedir.

Sonuç olarak, spor medyası ve siber zorbalık ilişkisi, günümüzdeki dijital dünyada dikkate alınması gereken bir konudur. Spor medyasının sorumluluklarını yerine getirmesi, sporcuların ve toplumun siber zorbalıktan korunmasına yardımcı olacaktır. Ayrıca,

gelecekteki potansiyel gelişmelerin takip edilmesi ve uygun çözümlarının benimsenmesi önemlidir.

7. KAYNAKLAR

1. **Akkaya C, Kaplan Y.** Toplumsal cinsiyet bağlamında spor medyasında kadın. *International Journal of Sport Culture and Science*, **2014**, (Special Issue 2), 177-182.
2. **Akpınar S, Akpınar Ö, Nas K, Temel V, Birol SŞ.** Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda okuyan öğrencilerinin bazı değişkenler açısından sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, **2015**, 17(28), 80-84.
3. **Aksoy E, Demirtaş E.** Ergenlerde duygusal zorbalık: Türleri, cinsiyet farklılıkları ve psikolojik etkileri. *Türk Psikoloji Dergisi*, **2018**, 33(80), 87-103.
4. **Aktaş Üstün N, Ekin M.** Görsel spor medyasında çalışan kadınların uğradıkları siber zorbalık hakkında görüşleri. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 3(Özel Sayı 1), 15-23.
5. **Aktaş İ, Karakuş Ö.** Lise öğrencilerinde sözlü zorbalık: Türleri, cinsiyet farklılıkları ve psikolojik etkileri. *Türk Psikoloji Dergisi*, **2018**, 33(81), 19-37.
6. **Alav O.** Kitle iletişim araçları MEDYA: Medya'nın birey ve toplumsal yapıya etkileri. *Hiperlink*, **2020**.
7. **Anamur DD, Topsakal T.** Herkesin herkesi gözetlediği toplum: Siber uzamda alttan gözetimin farklı inşası olarak siber zorbalık. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, **2019**, 4(2), 37-58.
8. **Arslan SÖ, Savaşer S.** Okulda zorbalık. *Milli Eğitim Dergisi*, **2009**, 39(184), 218-227.
9. **Aslan M, Polat MO.** Tüm boyutlarıyla akran zorbalığı. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, **2023**, 5(1), 43-82.
10. **Aslan P.** *Halkla ilişkilerde yeni eğilimler: Sosyal medya*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, **2011**.
11. **Atasoy K.** *Ortaokul grubu öğrencilerinde akran zorbalığı ve benlik saygısının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, **2023**.
12. **Avcı R, Cenkseven Önder F.** *Akran zorbalığı farkındalık programı lise*. Ankara, MEB Yayınları, **2021**.
13. **Ayas T, Pişkin M.** Lise öğrencileri arasındaki zorbalık olaylarının cinsiyet, sınıf düzeyi ve okul türü bakımından incelenmesi. *İlköğretim Online*, **2011**, 10(2).
14. **Aytaç KY, Yetiş Ü, Daban M.** Öğrencilerin spor medyasından beklentilerinin araştırılması. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, **2022**, 5(Özel Sayı 2), 995-1010.
15. **Barlett CP.** Anonymously hurting others online: The effect of anonymity on cyberbullying frequency. *Psychology of Popular Media Culture*, **2015**, 4(2), 70-79.
16. **Barlett CP, Gentile DA, Chew C.** Predicting cyberbullying from anonymity. *Psychology of Popular Media Culture*, **2016**, 5(2), 171.
17. **Baştürk Akca E, Sayımer İ, Ergül S.** Ortaokul öğrencilerinin sosyal medya kullanımları ve siber zorbalık deneyimleri: Ankara örneği. *Global Media Journal: Turkish Edition*, **2015**, 5(10).
18. **Bayar S.** *Zorbalığa maruz kalan özel yetenekli öğrencilerin zorbalık algıları*. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, **2018**.
19. **Beyazıt U, Şimşek Ş, Ayhan AB.** An examination of the predictive factors of cyberbullying in adolescents. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, **2017**, 45(9), 1511-1522.
20. **Bolkvadze L.** *Türkiye Gürcistan internet spor medyası üzerine bir çalışma: Sporn (Türkiye) Popsport (Gürcistan) örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara, **2021**.
21. **Bölükbaş K, Kırık AM.** Siber zorbalık bağlamında Twitter fenomenleri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, **2020**, 17(2), 944-966.
22. **Budak E.** Türk medyasında dijital spor yayıncılığı üzerine bir araştırma. *TRT Akademi*, **2019**, 4(8), 226-245.
23. **Çelik Ö, Türkmen M.** *Sözlü zorbalık: Özellikleri, etkileri ve müdahale yolları*. İstanbul: Detay Yayıncılık, **2021**.
24. **Çetin B, Özdemir H.** İlkokul öğrencilerinde duygusal zorbalık: Yaygınlık, türler ve etkileyen faktörler. *Eğitim ve Bilim*, **2019**, 44(201), 87-104.
25. **Çevikel T.** Türkiye spor medyasında içerik çeşitliliği: Günlük gazeteler ve futbol blogları arası bir karşılaştırma. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* **2013**, (18), 110-122.
26. **Çınkır Ş, Kepenekçi YK.** Öğrenciler arası zorbalık. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, **2003**,

- 34, 236-253.
27. **Çıldan C, Ertemiz M, Tumuçin HK, Küçük E, Albayrak D.** Sosyal medyanın politik katılım ve hareketlerdeki rolü. *Akademik Bilişim*, **2012**, 3(1), 1-9.
28. **Çöten E.** *Profesyonel futbolun idari ve teknik ekip yapılanması Türkiye Süper lig kulüpleri örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, İstanbul, **2007**.
29. **Çubukçu Z, Dönmez A.** İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okuldaki şiddet üzerine görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, **2012**, 11(40), 89-108.
30. **Damlapınar Z.** Medya okuryazarlığı dersi tercihlerine göre ilköğretimdeki çocukların medya tutumları ve davranışları. *Selçuk İletişim*, **2014**, 8(2), 177-191.
31. **Demir G.** Uluslararası spor organizasyonlarında görsel medya ve iletişim analizi 2008 Avrupa Futbol Şampiyonası örneği. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, **2013**.
32. **Deniz D, Iriz M.** Covid-19 Pandemi sürecinde öğretmenlerde siber zorbalık algısının çeşitli değişkenler ile incelenmesi. Uluslararası Çevrimiçi Konferansta Ekonomi ve Sosyal Bilimler Bildiri Kitapçığı **2020**, 220-237.
33. **Dever A, İslam A, Sarı Ş.** İlk Türk beden eğitimi öğretmeni: Şeyhül İdman Ali Faik Üstünidman. *Journal of History School*, **2020**.
34. **Dilmaç JA.** Dijital ortamda sapkınlık: Siber zorbalık. *Turkish Studies-Social Sciences*, **2020**, 15(3), 1087-1099.
35. **Dinç ES.** Türk spor medyasında kadın gazetecilere yönelik cinsiyet ayrımcılığı. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, **2019**, 4(1), 97-112.
36. **Dindar İ.** Spor ve medya ilişkisinin spor bilimleri öğrencileri üzerindeki etkileri. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, **2019**.
37. **Doğan S, Keleş O.** Nedenleri sonuçları ve çözüm önerileri bağlamında akran zorbalığı. Bir olgu bilim çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **2023**, 59, 1-24.
38. **Durmaz EE.** Spor basınında etik. İçinde Tuncel, S. (Ed.). *Sporda meslek etiği* (ss: 167-183). Efe Akademi Yayınları, Çanakkale, **2014**.
39. **Dursun S, Gökçe A, Aytaç S.** Siber zorbalık: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *International Journal of Social Inquiry*, **2020**, 13(2), 465-485.
40. **Eroğlu Y, Güler N.** Koşullu öz-değer, riskli internet davranışları ve siber zorbalık/mağduriyet arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **2015**, 5(3), 118-129.
41. **Fekkes M, Pijpers FIM, Verloove-Vanhorick SP.** Bullying: Who does what, when and where? Involvement of children, teachers and parents in bullying behavior. *Health Education Research: Theory & Practice*, **(2005)**, 20, 81-91.
42. **Fişek K.** 100 soruda Türkiye spor tarihi. Gerçek Yayınevi, İstanbul, **1985**.
43. <https://www.fotomac.com.tr/galatasaray/2022/09/16/terim-rekorla-basladi>
44. http://sportif.galatasaray.org/27_galatasaraytv.aspx
45. **Görgülü Aydoğdu A.** Eleştirel farkındalık yaratmada yeni medya okuryazarlığı ve yeni medya bilinci üzerine bir inceleme. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, **2015**.
46. **Greene MB.** Bullying in schools: A plea for measurement human rights. *Journal of Social Issues*, **2006**, 62, 63-79.
47. **Gündüz U.** Basında batılılaşma tasarımı: Jön Türk gazeteciliği ile günümüz gazeteciliğinin karşılaştırılması. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, **2011**.
48. **Güneri O, Demir Ö.** Fiziksel zorbalık: Öğrenciler arasında yaygınlık, özellikler ve etkileyen faktörler. *Türk Psikoloji Dergisi*, **2019**, 34(2), 89-105.
49. **Gürhan N.** Her yönü ile akran zorbalığı. *Türkiye Klinikleri Psikiyatri Hemşireliği Yayınları*, **2017**, 3(2), 175- 81.
50. **Hanedar O.** Spor medyasının liselerde okuyan sporcu öğrenciler üzerindeki etkisinin araştırılması (Rize İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Rize. **2020**.
51. <https://ingev.org/haberler/ingev-haberleri/ingevden-siber-zorbalik-arastirmasi/>
52. <https://www.ipsos.com/tr-tr/siber-zorbalik-konusunda-kamuoyundaki-farkindalik-artiyor>
53. **Hüseynova K.** Yeni medya ekseninde gazetecilikte ve sosyal medyada etik. *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi*, **2022**, 5(5).
54. **Juvonen J, Gross EF.** Extending the school grounds? Bullying experiences in cyberspace. *Journal of School Health*, **2008**, 78(9), 496-505.
55. **Kaplan M.** Terörle ve diğer suçlarla mücadelede kolluğun sosyal medya kullanımının değerlendirilmesi. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, **2020**, 207-233.
56. **Karaküçük S, Yenel F, Yaman M.** Sporun topluma yaygınlaştırılması bakımından televizyon spor

- programlarının etkinliği. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **1996**, 1(3), 44-56.
57. **Kayacık M.** *Algılanan okul iklimi ve öğretmenlerden algılanan duygusal istismarın akran zorbalığına etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Gaziantep. **2021**.
58. **Keskin S.** *Türkiye'deki yazılı spor basınında kadın futbol yazarlarının holiganizmin önlenmesindeki rolü*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, **2008**.
59. **Kılıç S.** Kamuoyu oluşum sürecinde sosyal hareketler ve medya. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, **2009**, 2(2), 150-167.
60. **Kıvanç H.** *Gool diye diye*. Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş., İstanbul, **1983**.
61. **Koçyiğit M, Koçyiğit A.** Değışen ve gelişen dijital iletişim: Yazılabilir web teknolojisi (web 2.0). Çakmak V, Çavuş S. (Eds.). *Dijital kültür ve iletişim*. İstanbul: Literatürk Yayınları, **2018**.
62. **Korkmaz S.** *Türkiye'de linç kültürünün yeni medyada yeniden üretimi*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep. **2021**.
63. **MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2022).** Fiziksel zorbalık: Türleri, önlenmesi ve müdahale yöntemleri. Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2023, <https://meb.gov.tr/fiziksel-zorbalik-turleri-onlenmesi-ve-mudahale-yontemleri>
64. **MEGEP.** Milli Eğitim Bakanlığı, gazetecilik, spor haberciliği ders notları, Ankara **2011**.
65. **Milli Eğitim Bakanlığı. (2022).** Duygusal zorbalık: Tanımı, türleri ve önlenmesi. Erişim tarihi: 20 Mayıs 2023, <https://meb.gov.tr/duygusal-zorbalik-tanimi-turleri-ve-onlenmesi>
66. **Narin B, Ünal S.** Siber zorbalık ile ilgili haberlerin Türkiye yazılı basınında çerçevesi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, **2016**, 26, 9-23.
67. **Sever NS.** *Spor ve medya ilişkisi*. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Yayınları, **2018**
68. **Oflaz M, Polat E.** İşyeri zorbalığı ve iş tatmininin iş stresi üzerindeki etkisi: Otel işletmelerinde bir araştırma. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, **2023**, 7(1), 258-280.
69. **Olkun EO.** *Dijitalleşmenin haber üzerindeki olumsuz etkileri: Sosyal medyada yalan/sahte haber sorunu*. Konya: Eğitim Yayınevi, **2022**.
70. **Özbay E.** Transformatör-tabanlı evrişimli sinir ağı modeli kullanarak Twitter verisinde saldırganlık tespiti. *Konya Journal of Engineering Sciences*, **2022**, 10(4), 986-1001.
71. **Özdemir A, İlhan A.** Beyin göçü: Öğrencileri yurt dışı eğitime yönlendiren sebepler bağlamında nitel bir araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, **2021**, 20 (42), 1159-1186.
72. **Özdemir Y, İlhan T.** *Fiziksel zorbalık: Tanımı, türleri, nedenleri ve sonuçları*. Gazi Kitabevi: Ankara, **2020**.
73. **Özgöker S.** *Okul öncesi öğretmenlerinin akran zorbalığına ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Kıbrıs, **2020**.
74. **Özkaya DS.** *Türkiye'de spor yayıncılığının gelişimi: Türk üniversite gençlerinin ilgisi, beklentileri ve yayıncıların yaklaşımları*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul **2020**.
75. **Özsoy S.** Spor basınının tarihi ve Türkiye'de 1950'den günümüze yaşanan değışim. *Marmara İletişim Dergisi*, **2011**, 208-223.
76. **Özsoy S.** Gazeteci adaylarının toplumsal cinsiyet bağlamında spor medyasına bakışı. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, **2016**, 26, 85-102.
77. **Öztürk S, Benek S.** *Toplumsal cinsiyet bağlamında mekânın algılanması ve kullanılmasına ilişkin bir değerlendirme: Şanlıurfa örneği*. TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, **2018**.
78. **Peker A.** *İnsani değerler yönelimli psiko-eğitim programının problemli internet kullanımı ve siber zorbalık üzerindeki etkisi*. Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya. **2013**.
79. **Serin H.** *Ergenlerde siber zorbalık/siber mağduriyet yaşantıları ve bu davranışlara ilişkin öğretmen ve eğitim yöneticilerinin görüşleri*. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, **2012**.
80. **Seyhan M.** *Halkla ilişkiler bakışı ile sosyal medyanın televizyon programlarına yansıması*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, **2012**.
81. **Seyran F, Gürhan N.** Eğitim kurumlarında öğrenciler arasında yaygınlaşan şiddet: Okul zorbalığı üzerine bibliyometrik bir araştırma. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, **2021**, 22(3), 1690-1723.
82. **Sezer N, Tunçer S.** Cyberbullying hurts: The rising threat to youth in the digital age. Doruk K, Mengü S, Ulusoy E. (Eds.). *Digital siege* (ss. 179-194). İstanbul: İstanbul University Press, **2021**.
83. **Sipahi E.** *Ortaokul öğrencilerinin siber zorbalık ve akran zorbalığı eğilimlerinin örgütsel yabancılaşma ve örgütsel güven algılarına etkilerinin incelenmesi: Ankara ili örneği*. Doktora Tezi.

- İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, **2019**.
84. **Şahin MB.** Futbol değil spor ekranı. *TRT Akademi*, **2019**, 4(8), 564-573.
85. **Soares S, Brochado S, Barros H, Fraga S.** Does cyberbullying relate with country indicators? An ecological study in 26 high income countries. *The European Journal of Public Health*, **2015**, 25(suppl-3).
86. **Tozlu N, Solak A.** Medya ve Şiddet. Solak A. (Ed.). Küresel süreçte medya ve şiddet (s. 53- 162). Detay Yayıncılık: Ankara, **2007**.
87. **Türk B, Şenyuva G.** Şiddet sarmalı içinden siber zorbalık: Bir gözden geçirme. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, **2021**, 10, 462-479.
88. **Türktan Ş.** Zorbalıkla baş etmeye yönelik akran destek programının ortaokul 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin zorbalıkla baş etme becerilerine etkileri. Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, **2015**.
89. **Uçar S.** Medyanın sedanter bayanların bireysel spor yapma alışkanlıkları üzerindeki etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, **2010**.
90. **Ünsal B, Ramazanoğlu F.** Spor medyasının toplum üzerindeki sosyolojik etkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, **2013**, 2(1), 36-46.
91. **Wang L, Ngai SSY.** The effects of anonymity, invisibility, asynchrony, and moral disengagement on cyberbullying perpetration among school-aged children in China. *Children and Youth Services Review*, **2020**, 119, 105613.
92. https://tr.wikipedia.org/wiki/Bursaspor_TV
93. https://tr.wikipedia.org/wiki/Fenerbah%C3%A7e_TV
94. https://www.wikipedia.tr-tr.nina.az/Be%C5%9Fikta%C5%9F_TV.html
95. www.trtspor.com.tr
96. **Yaşar TS.** Farklı kültürlerde spor kavramına ilişkin algının belirlenmesi: Bir metafor analizi. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya, **2021**.
97. **Yıldırım İ.** Sosyal medya, dijital bağımlılık ve siber zorbalık ekseninde değişen aile ilişkileri üzerine bir değerlendirme. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, **2021**, 9(5), 1237-1258.
98. **Yıldız D.** Türk spor tarihi. Eko Matbaası, İstanbul, **1979**.
99. **Yılmaz S, Aydın B.** Ortaokul öğrencileri arasında fiziksel zorbalık: Türleri, cinsiyet farklılıkları ve psikolojik sonuçları. *Eğitim ve Bilim*, **2018**, 43(198), 147-162.
100. **Yüçetürk C, Ağın B.** Sporcuların perspektifinden sosyal medyada siber zorbalık. *TRT Akademi*, **2022**, 7(14).
101. **Zorba E, Göksel AG, Adem P, Zorba N.** Futbol hakemlerinin müsabaka öncesi sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi (Ege Bölgesi Örneği). *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **2016**, 14(2), 175- 181.

ÖZGEÇMİŞ

Mustafa EKİN ilk ve ortaöğretimini Hatay’ da tamamladı. 2015 yılında Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği Bölümünü kazanmıştır. 2019 üniversite son sınıftayken Farabi öğrenci değişim programıyla Hatay Mustafa Kemal Üniversitesine geçiş yapmıştır. Aynı yıl bu üniversitede hem lisans eğitimini hem de formasyon eğitimini tamamlamıştır. 2020 yılında Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisansa başlamıştır. 2021 yılında Şırnak Güçlükönak ilçesine beden eğitimi öğretmeni olarak atanmıştır.